49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2040 Կ. ՊՈԼԻՍ — ՇԱԲԱԹ 6 – 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1908 — 6 ՔԵՍԱՆՈՒՆՔ ՍԱՆԻ 1323 – 16 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1326

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Strasse Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Ալի Մահալէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանկուձիի Էֆքեար

ՀԱՅԱԿԵՐՊ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته در
صاحب امتیازی : اوهانس قرجه
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամեայ
Կ.Պոլսոյ համար	80 գր.	50 գր.
Փոստաւորեալ համար	108 »	80 »
Գաւառահասցէների համար	25 ֆր.	14 ֆր.

ՏԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԳՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐՍԷԼ ԹԻՆԷՅԻ

ՄԵԳՐԻՆ ՏՈՒՆԸ

Մանզումէի ընթերցողները անշուշտ հետաքրքրութեամբ կարդացին այն Բարիզեան թղթակցութիւնը որ երեւցաւ ասկէ մէկ քանի շաբաթ առաջ և ուր կը պատմուէր Բարիզեան դէպքերը, բոլորովին նորանշան՝ որուն հերոսուհին էր Տիկին Մարսէլ Թինէյր։

Զպիտի սկսիմ ծնունդեան թուականը յիշելով այս խորհրդաւոր կնոջ որ մերժեց իրեն եղած պատիւը, իր մեծաշառաչ նամակով, ուղղուած՝ Թանի խմբագրապետին և որ պատմական դարձաւ այսուհետեւ։

Մեդրի տունը հեղինակուհին, ահա ինչ որ փառապակ մը կազմած է մանկամարդ գրագիտուհին ճակատին —ըսի թէ Պատուոյ Լէգէոնի յանձնաժողովը մանկամարդ կին մը արժանի դատեց այդ պատիւին— և որ հակառակ այսքան յեղյեղուելուն մինչեւ հիմա պզտիկ ուսումնասիրութեան մը առարկայ չդարձաւ մեր մէջ։

Տիկին Մարսէլ Թինէյրի այսքան սիրուած այս զուակը ամէնէն առաջ ուշադրութիւնը գրաւեց Աբբա Գօնսքանքէնի հեղինակին որ գլուխ-գործոց մը տեսաւ անոր մէջ։

Մերուանի գրագէտը որ իր հրաժարականը տուաւ ասկէ երեք տարի առաջ գրական աշխարհին, շատ խանդավառ ընդունելութիւն մը ըրաւ այս գործին և ինք էր որ lancer ըրաւ երկչոտ հեղինակուհին որ անկէ առաջ անանուն վէպ մը միայն՝ La Rançonը գրած էր։

Վէպը կնոջ և կրօնքին յաւիտենական պայքարն է Ակֆոնս Տօտէի այնքան յուզիչ Evangélisteին պէս։ Տիպարը որ ամէնէն աւելի գիտակցութիւնով գծուած է հոն՝ Տիկին տը Շանդրբրիին է։ Խստամբեր տիկին մը, մաքրակրօն, որ ամէն կրօն, խստութիւնները բառ առ բառ գործադրելուն մէջ կը գտնէ իր գերագոյն երջանկութիւնը, հանդերձեալ կեանքի հեռապատկերը, փառապակին մտատիպարը ամէն զոհողութիւններ սիրայօժար ընել կուտան իրեն։ Martyrologeներով անապատի սուրբերու կեանքերով սնած կին մը որ սարսափ մը ունի կին տարբէն, այնպէս որ նոյն իսկ կը զգուշանայ իր մայրական գգուանքներէն։ Իր զուակը Օկիւսթէն, օրը անգամ մը միայն կ'ընդունուի իր մօրը քով։

«Տղան սարսափի և յարգանքի զգացումով մը կը զննէր սենեակը որ աւելի կրօնաւորուհիի խցիկի կը նմանէր։ Ցանսենական Ցիսուսը՝ ձեռամբարձ խեղճ կախկարասիքը, և գրեթէ միշտ հիւանդ կինը որ աղքատներուն համար կար կը կարէ։ Մօրը և տղուն մէջ ոչ մէկ խանդ, ոչ մէկ գգուանք։ Հապա Օկիւսթէն կը համարձակէր անոր խօսք ուղղել...»

Այս մայրը ինքն ալ չէ դաստիարկած իր զուակը վախնալով որ իր մայրական սէրը արգելք մը չլլայ ամէն խստութիւններով զայն քրիստոնէական հաւատքին մէջ սնուցանելու։ «Կինդմը չի կրնար կրթել իր զուակը»։ Իր զուակը կը յանձնէ սրբակեաց վարժապետի մը, Պ. Ֆորժերիւսի։

Ինչ որ յոգնեցուցիչ է այս գիրքին մէջ ան ալ անձերուն ամէնուն ալ հաւասարապէս և իրարմէ ալ աւելի կրօնամոլութիւնն է։ Հոն նկարագրուած են Տիկին տը Շանդրբրիի, Օր. Դուրտիմանշի, Աբբային, Պ. Դուրտիմանշի և մէկ քանի ուրիշներու կրօնասիրական խանդերը։

Տիկին Թինէյր, հոս լոբՋ հմտամտութիւնով (érudition) մը Բօռ-Ռուայալի փիլիսոփայութիւնը ուսումնասիրած՝ ինչպէս նաև յանսենականներու պատմութիւնը յաջողապէս քրքրած է։

Կին մը կը մտնէ Օկիւսթէն տը Շանդրբրիի կեանքին մէջ։ Եւ այդ կրօնական խիստ դատաբակութեամբ օժտուած երիտասարդը, ի զուր կը մաքառի կնոջ դէմ, յաւիտենական թշնամին մարդկութեան։

Օկիւսթէն արուեստագիտուհիի մը հրապոյրներուն տակ կ'իյնայ։ Սիրոյ հոգի մը, պատրաստ՝ առաջին անկեղծ, անչահախնդիր համակրանքին։ Օկիւսթէն զայն հաւատքի բերելու պարտականութիւնը կը զգայ։ Ֆանտի, մանկամարդ կինը, այրին ծանօթ նկարիչի մը, իր սիրելիին էութեանը մէջ ձուլուելու անով ձեւուելու, կաղապարուելու տրամադրութեան տակ կը համակերպի, կը փափաքի, կ'ըզձայ ամբողջ հոգւովը այդ քրիստոնէական վերածնողումը։

Հակառակ իր այդ բարի տրամադրութիւններուն, Օկիւսթէն Ֆանտիի հետ ունեցած յաճախակի առանձնութիւններով փոխանակ հաւատքի բերելու մեղաւորուհին, ինք անոր հրապոյրներէն կը գրաւուի։

Իր այնքան կրօնական սեղմ կրթութիւնը կրքոտ սիրտի մը խռովքները զսպելու անկարող կ'ըլլայ և իր մօրը, աղգականներուն թախանձանքի արցունքները բաւական չեն ըլլար զայն իր սիրուհիէն բաժնելու։ Կը հաստատուի անոր հետ մեղրի տունին մէջ, որ ժամանակին ծառայած էր Ահէմար տը Շանդրբրիի որ հոն Օրէբայի պարուհիի մը հետ երեք տարի ապրած էր։ Այդ տաղաւարը սէր կ'արտարուէր, հին սէրերու բոյրը կար հոտ, գրգիռ մը Ֆանտիի և Օկիւսթէնի նոր սէրերուն։

Անամպ երջանկութիւն մը չէ որ կը վայելեն. մէկ կողմէ Օկիւսթէն վերադարձի պահեր կ'ունենայ դէպի իր հին կրօնքը, զոր այլեւս կ'ամչնայ խոստովանելու, կ'ամչնայ իր Աստուծմէն, և սակայն Ֆանտի կը նշմարէ թէ Օկիւսթէն իր սէրին մէջ ցաւ մը ունի, և կարծես վրէժ մը կը պահէ Ֆանտիի դէմ զայն իր հին անդորր կեանքէն անջատելուն համար։

Օկիւսթէն աստուածագոյգի մէջ բռնուած է։ Կ'ուզէ բաժնուիլ Ֆանտիէն, սակայն չի կրնար համոզուիլ զայն ձգել ցեխին մէջ, գիտէ թէ իրմէ լքուած՝ Ֆանտի որքան ցանկացողներ ունի, և թէ անկարող պիտի ըլլայ խեղճ կինը դիմադրել բոլոր հրապոյրներուն։ Այս անորոշ կացութեան մէջ որ անհանդուրժելի կը դառնայ Ֆանտի նոյն սիրող կինն է, սակայն խղճի խայթը կը խայթարէ իր սէրը, ինքզինքը պատասխանատու կը կարծէ Օ. Կիւսթէնի տաղնապալից կեանքին։ Այսքան ձգտուած կեանք մը կը վերջանայ քաշմանումով մը։ Օկիւսթէն նախանձի նոպաներու մէջ այդ անստոյգ կեանքին կը փարի։ Ամենափոքր հաղորդակցութիւն մը իսկ կնոջ հետ երբ մեղապարտ է, Օկիւսթէն ինքզինքը յաւէտ կորսուած կը նկատէ։ Վրէժխնդիր Աստուածը իրենց ամենամաքուր սէրին իսկ համար խոժոռ ակնարկներ ունի։

Կրօնքը աւելի զօրաւոր կ'ըլլայ և Օկիւսթէն կ'իյնայ մայրական խիստ և նախանձոտ հսկողութեան տակ քիչ ատենէն մեռնելու համար։

Մայր ժագիրի

«Մեր խեղճ մանչը մեռցուցին»ը կ'ըլլայ դամբանականը Օկիւսթէնի։

Մայր ժագիրը, պառաւ մը որուն ձեռքին տակ մեծցած է Օկիւսթէն, և որ այնքան հաճոյքով կը դիտէ Ֆանտիի և Օկիւսթէնի սէրը, ա՛ն է որ նախանձով կը փակէ իր մանչուն աչքերը երբ մայրը ողբեր և աղօթքներ կը մրմնջէ։

Մեդրի տունէն վերջ Մարսէլ Թինէյր, հրատարակեց ասկէ չորս տարի առաջ աղմկայոյզ գիրք մը Ըմբaus կիսը ուր կը պաշտպանուի սա վարդապետութիւնը թէ կին մը ազատ է իր երջանկութիւնը փնտռելու ուր որ կը գտնէ։

Nous avons tous droit au bonheur կ'աղաղակեն Ովանանա և իր adepteները։ Այս գիրքը, Տիկին Թէյարեի յիշեցնել կուտայ։ Էմմա վիպականացած ակար հոգի մըն է որ առանց տրամաբանելու, կը վարուի իր կիրքերէն, մինչ Ովաննա Տիկին Թինէյրի, հերոսուհին ովաննան կը կարդայ այդ ընթացքին իբր արդարացի ընթացք մը, փոխարէն այր մարդերու ազատութեան։ Զօրաւոր կիներ են տիկին Թինէյրի նորօրինակ կիները, անոնք չեն ակարանար այր տարին առջեւ, այնքան կը սիրեն միայն առանց իրենց խրոխտ արժանապատուութենէն բան մը կորսնցնելու։

ԳԱՌՆ. ԹՈՒՌԳԼԱՃԵԱՆ

ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ԻՄԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անասուններու ամէն օրուան կատարած գործերը տեսնելով կամ լսելով երբեմն անոնց մէջէն այն տեսակ զարմանալի իրողութեանց առջեւ կը գտնենք ինքզինքիս որ կարելի չէ մեր հիացումը զսպել։ Առանձնք օրինակի համար մեղի ամենուս ծանօթ եղող մրջիւնը որ դարերով մարդոց աշխատութեան և յարատեւութեան տարբեր հանդիսացած է, թէև գիտական նորանոր ստուգութեանց համաձայն սխալ է այդ գաղափարը, այս փոքր կենդանին ինչպէս կ'ըլլայ որ այնքան կատարեալ բոյներ մը նախատիպը կը ստեղծէ իր մտքին մէջ։ Ի՞նչ է այն ոյժը որ կը մղէ զինքը ամառուան տաք օրերուն մէջ, արեւուն կիզիչ ճառագայթներուն տակ այնքան մեծ քանակութեամբ պաշար հաւաքելու. և յետոյ մեղմ՝ Այդ աշխատութեան դիցուհին ո՞վ սովորեցուցած է կատարեալ ընտանիքներ կազմել, բնակութեան այնքան յարմարութիւն ունեցող բոյներ շինել և անոնց մէջ ամբողջ սերունդներ սնուցանել։ Ի՞նչ կարողութիւն է ան որ կը սովորեցնէ մեղուին սիրել աշխատութիւնը և նոյնիսկ սպանել և ոչնչացնել անոնք որ կ'ընդդիմանան աշխատութեան։ Բնազդ պիտի ըսենք, թայց միթէ բնազդը առանձինն բաւական՝ է այդ բոլոր զարմանալիքներուն ստիզբն ու պատճառ համարուելու։

Յայտնի է թէ առանց մտաւորական կարողութեանց կատարեալ մէկ գործունէութիւնը կարելի չէ լաւ արդիւնք մը առաջ բերել, և մրջիւնին ու մեղուին աշխատութիւնները իրենց մէջ կը պակերացնեն կատարելութիւն մը։ ուրեմն պէ՞տք է ընդունիլ թէ անասուններէն գոնէ մաս մը ունին մարդու նման մտաւորական կատարեալ ամբողջութիւն մը։ Մարդ կրնայ խորհել, այսինքն կրնայ ըմբռնել, դատել և պատճառաբանել։ Արդ, եթէ ընդունինք այս կարողութեանց գոյութիւնը անասունին մէջն ալ, ուրեմն բնազդը չէ որ զայն կը կառավարէ՝ այլ խորհելու կարողութիւնը, և եթէ անասունը խորհելու կարողութիւն ունի, ուրեմն մարդէն տարբերութիւն չունի և մարդն ու անասունն կրնանքը միեւնոյն աստիճանին վրայ դնել։

Բայց ասիկա չափազանց ծայրայեղ գաղափար մը պիտի ըլլար՝ ինչ որ բոլորովին սխալ է։ Կենդանիներու ամէնէն խելացի գործերն ալ երեւութական մեծութիւն մը կը պարունակեն միայն իրենց մէջ, և եթէ հիմնապէս զանոնք քննենք՝ պիտի տեսնենք որ բնաւ խորհուրդ չկայ անոնց մէջ։ Առանձնք հիմայ հետեւեալ օրինակը։ Մարդուն մէկը անգամ մը կը փափաքի փորձել իր շունը որ կարծես խոր քունի մը մէջ ինկած էր։ Խօսակցութեան միջոցին յանկարծ բարձրաձայն կը պոռայ, «կովը գետնախնձորի արտին մէջ մտած է»։ Այս խօսքին վրայ շունը ընդոստ կը ցատկէ և մագնիսական զօրութենէ մը մղուածի պէս անմիջապէս դէպի արտը կը սուրայ և կովը հոն չգտնելուն համար բոլորովին զարմացած ետ կը դառնայ։

Առաջին ակնարկով այս օրինակէն այնպէս պիտի հետեւցնենք թէ շունը կովին յառաջ բերելիք վնասը նախագուշակ էր որ իր քունէն ընդոստ ցատկեց և փափաքեցաւ կենդանին արտաքսել գետնախնձորի արտէն։ Բայց այս գաղափարը բոլորովին սխալ է, քանզի եթէ շունին մէջ մտաւորական այդքան բարդ ու կատարեալ գործողութիւն մը ենթադրենք, այն ատեն պէտք է ընդունիլ թէ խորհելու կարողութիւն ունի, որովհետեւ շունին կատարած գործողութեանը մէջ, երեւութապէս իմացում, դատողութիւն և պատճառաբանութիւն կայ՝ ինչ որ մէկ բառով խորհիլ կը նշանակէ։ Բայց երբ այս երեւոյթը ուշադրութեամբ կը քննենք, կը տեսնենք որ շունին պատճառաբանութիւնը՝ եթէ ո՛չ բոլորովին գոնէ մասնաւորաբար գաղափարներու զուգորդութենէ յառաջ եկած է։ Այսպէս, երբ շունը «կովը գետնախնձորի արտին մէջ է» նախադասութիւնը լսելով անմիջապէս դէպի հոն վազեց՝ արդէն զուգորդութեամբ գիտէր թէ կով բառը ի՛նչ առարկայի կը համապատասխանէր։ Գետնախնձորի արաը որ մինչեւ այն ատեն թերեւս հարիւր անգամ գործածուած էր իր առջեւ՝ իբրեւ մասնաւոր տեղի մը հետ կապակցութիւն ունեցող բառ մը՝ անմիջապէս իրեն յիշեցուց այդ տեղը։ Նախադասութեան մնացեալ բառերը թերեւս որոշ բան մը չարթնցուցին կենդանիին իմացականութեանը մէջ, բայց որովհետեւ «կով» բառը պարզ զուգորդութեամբ կենդանի մը պակերացուց իր առջեւ որ իրեն շատ ծանօթ էր և «գետնախնձորի արտը» յիշեցուց մասնաւոր գետին մը, ուստի երկու որոշ պատկերներու միացումը տեղի ունեցած էր, կովը և արտը, ու շունը շատ դիւրաւ կրնար անոնցմով գործողութիւն մը կատարել։

Ուրեմն ասոնցմէ կը հետեւցնենք թէ շունին կատարած գործողութեան միակ պատճառը պարզ զուգորդութիւնն է, որուն մէջ չկայ բնաւ մտաւորական կարողութեանց մէկ բարդ ու մանուածապատ գործունէութիւնը։ Ասոր նման շատ ուրիշ օրինակներ ալ կրնանք տալ, ամենքն ալ կենդանիներու կողմէ գործուած, որոնք թէև երեւութապէս իմացական զարմանալի երեւոյթներ կը պարզեն՝ բայց իրապէս զուգորդութեան արդիւնք են։ Հողագործի մը ձին կը պատահի որ օր մը կը կորսնցնէ իր մէկ ոտքին պայտը, և ահա ինքնիրենը, առանց առաջնորդի, գիւղին դարբինին խանութը կ'երթայ և կը մերժէ մինչեւ մինչեւ որ իր կորսնցուցած պայտին տեղը նոր մը չեն դներ։ Ցետոյ ոտքը գետինը զարնելով քանի մը անգամ՝ որպէս զի վստահ ըլլայ թէ իրապէս զատած են պայտը՝ գոհունակութեամբ լեցուն ակնարկ մը կը նետէ դարբինին ու կը մեկնի։ Ասիկա ալ գաղափարաց զուգորդութեան արդիւնք է միայն։ Շատ հաւանական է որ ձիին ոտքը կը ցաւէր, և որովհետեւ պայտը իր ուղղին մէջ զուգորդուած էր երկաթագործին կերպակին հետ, ուստի ցաւին ազդեցութեանը տակ բնականաբար կերթայ դարբինին ինչպէս պիտի երթար վարսակ գտնուած տեղ մը եթէ անօթի ըլլար։

Բայց ամէն երեւոյթ ալ այսքան դիւրութեամբ զուգորդութեան միջոցաւ կարելի չէ մեկնել։ Մանաւանդ երբ մրջիւններու կատարած զարմանալի գործերուն առջեւ կը գտնենք ինքզինքիս՝ շատ դժուար կուգայ մեզ հաւատալ թէ այդ բոլոր երեւոյթները զուգորդութեան միջոցաւ միայն կատարուած են։ Շատ անսովոր բան չէ տեսնել այդ մանր կենդանիներուն իրենց համար յատկապէս ծառաներ պահելը, որոնք ճիշդ մարդու նման կը պաշտպանեն կերակուր իրենց տէրոջը համար և նոյն իսկ յաճախ իրենց ձեռքերովը զայն կը կերցնեն։ Դիտուններու կողմէ ստուգուած իրողութիւն մըն է կրկին թէ այս զարմանալի միջատները որոնցմէ չատ անգամ մեր ոտքերուն տակ հազարներով կը ճզմենք՝ յատկապէս վարդ մը կենդանիներ կը սնուցանեն, կը խնամեն, ամէն տեսակ ուտելիքներով կը պարարտացնեն որպէս զի յետոյ անոր արտադրած մեղրի նման մէկ հիւթը ճաշակեն՝ զոր շատ կը սիրեն թերեւս։ Տեսնուած են մրջիւններ որոնք փոքր առուի մը վրայէն կամուրջ մը շինած են ցեխով՝ մէկ կողմէն միւսը անցնելու համար, և զարմանալին սա՝ է թէ ինչպէս իրենց նպատակին յարմարող նիւթը կրցած են գտնելու, փոխանակ ցեխի՝ փայտի կտորուանքներ չչարելով։ որոնցմով կարելի չէր շինել կամուրջը։

Կ'ըսուի թէ մրջիւնները գերեզման և նո՛յն իսկ մեռելական արարողութիւններ ալ ունին։ Երկու մրջիւններ իրենց ուսերուն վրայ կը կրեն դիակը, որուն կը հետեւին զոյգ զոյգ ուրիշ մրջիւններ ալ։ Երբ առաջին զոյգը կը յոգնի երկրորդ զոյգը կ'առնէ մարմինը։ Գերեզմանը հասնելով հոն անմիջապէս փոս մը կը փորեն և ճիշդ մարդու նման մրջիւնին մարմինը մէջը կը թաղեն։ Օրիորդ մը փափաքելով տեսնել մրջիւններու մեռելական արարողութիւնը քանի մը զինուոր մրջիւններ կը սպաննէ։ ճիշդ վերը նկարագրուածին պէս մար-

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ)(80)(

Կիրքին Զոհերը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

ՄԵՆԱՄԱՐՏ ՄԸ ՔՐՕՋՕՆԻ ԵՒ ՆՕՎԱՆԹԷԼԻ ՄԻՋԵՒ

Նօվանթէլ ճշմարտապէս հաղուագիւտ բարեկամ մըն էր, սկսած գործը չէր ձգեր, մինչեւ որ չյաջողցնէր զայն. Կաթօն եթէ ամբողջ Բարիզը տակնուվրայ ընէր չէր կրնար ասանկ ընկեր մը գտնել, որ միեւնոյն ժամանակ պաշտպան մըն ալ էր և Օր. Պէռթը ազատելու համար Կաթօնէն աւելի անձնուիրութիւն կը ցուցնէր։ Ոճիրին վրայէն հազիւ երեք օր անցած՝ Նօվանթէլ յաջողած էր օթեակներու ծառայող տիկ. Մաժօրան խօսեցնել. ոճրագործին թեւի կոճակներէն մէկը ձեռք անցընել, ժիւլիսի սպասուհիին յայտարարութիւնները ունկնդրել, նաւապետ Բրօզոնի ընտանեկան գաղանիքներուն վերահասու ըլլալ։ Երիտասարդը ասոնց ամէնքը իբր պահեստի զէնք մը կը մեներէր մտքին խորը՝ ապագային՝ իր յաղթահարել փափաքած Պարանքօսի մարքիզուհին անկանգնելի կերպով ջախջախելու համար։ Ինչ ալ որ ըլլար խնդիրին արտաքին երեւոյթը՝ Նօվանթէլ համոզում գոյացուցած էր թէ իտալացի մարքիզուհին ամէնէն մեծ յանցաւորն է ժիւլիսի սպանութեան գործին մէջ, ինչ որ հրապարակով արտայայտելու համար նպաստաւոր առիթի կ'սպասէր։ Նօվանթէլ իտալացի մարքիզուհին պիտի այցելէր այն գիշեր, բայց դեռ ժամանակը կանուխ ըլլալուն նախ Ֆիլիպ հանդիպեցաւ ուր խաղացողներու թիւը սովորականէն շատ էր և Լոթիֆ ու Բրէպօր գնդասուղ կը խաղային. Ֆիլիպին սովորական յաճախորդներն ալ ներկայ էին, բայց ի զորավար Սէն Կլմիաէ ու տօքթ. Սիմանքաէ. երբ գնդամուղի սեղանին մօտեցաւ, Լոթիֆ զայն տեսնելով,

—Օ՜օ՛, պարոն Նօվանթէլ, գոչեց, դո՛ւք ալ կանուխ եկաք, լսեցի որ այսօր ժիւլիսի յուզարկաւորութեանը գացեր էք, դժբախտաբար ես մինչեւ գերեզմանատունը չկրցի երթալ, հարցաքննիչը կանչած էր զիս, գործին գոյնը փոխուելու վրայ է, նոր նոր յայտնութիւններ կ'ըլլան...։

—Հիմա ասոնց վրայ խօսելու ժամանակը չէ, առարկեց Լոթիֆի խաղակիցը, խաղիդ նայէ, վկայութեան վրայ ճառելը եաքի գործ է։

Ուրիշ դիտող մըն ալ կրկնեց այս առարկութիւնը և Լոթիֆ չկրնալով աւարտել ըսելիքը, ակամայ նուիրուեցաւ խաղին շարունակութեանը։

Նօվանթէլ ոտքի վրայ կեցած՝ խաղը կը դիտէր. այս պահուս Ֆիլիպին ծառան քովը մօտենալով նամակ մը երկնցուց. Նօվանթէլ բացաւ զայն, ուր հետեւեալը կարդաց.

Սիրելի՛ պարոն,

Պարանքօսի մարքիզուհին երէկուընէ ի վեր ծանր ջղայնութեան մը ենթարկուած ըլլալով հակառակ իր սովորութեան, հիւր պիտի չկրնայ ընդունիլ այս գիշեր։ Թէեւ անցած կիրակի ձեզ ալ հրաւիրած էր այս գիշերուան համար, սակայն հիւանդութիւնը սաստկացած ըլլալով ներողութիւն կը խնդրէ ձեզ ալ չկրնալ ընդունելուն համար. մարքիզուհին յատկապէս խնդրեց ինէ որ այս պարագան ծանուցանեմ ձեզ և իր կողմէ ներողութիւն խնդրեմ։

Հաճեցիք ընդունիլ յարգանքներս

ՋՕՐԱՎԱՐ ՍԻՄԱՆՔԱ

Նօվանթէլ զարմացած մնաց այս նամակը կարդալով, բնաւ մտքէն չէր անցներ զօրավարէն ասանկ նամակ մը ստանալիք ըլլալը։

—Իրաւ գիրը տարօրինակ հանգամանք մը առնելու վրայ է երթալով, բաւ ինքնիրենը. մարքիզուհիին հիւանդութիւնը անակնկալ մը չէր ինձ համար, արդէն կը կռահէի որ ասանկ դարձուած մը պիտի ստեղծուէր, սակայն այդ դէպքը ծանուցանելու համար զօրավարին միջնորդութիւնը տարօրինակ չէ՞ քիչ մը, անպատճառ տօքթ. Սէն Կլմիա ալ իբրեւ մասնագէտ ջղաբոյժ անարին վերեւն է մարքիզուհին. պէտք է աս մարդիկը հեռացնել մարքիզուհիին քովէն, ասոնք որչափ ատեն որ մարքիզուհին չրջապատեն գործ հակնալը շատ դժուար պիտի ըլլայ. սատանայ, խորամանկ սրիկաներ են. մարքիզուհին վախնալով որ գաղտնիքը կը հրապարակեն, կամայ ակամայ պիտի հպատակի զօրավարին ու տօքթօրին. ասոնք մարքիզուհիէն անջատելու համար երկու միջոց կայ, կամ մարքիզուհիին սպառնալու է և կամ միւսները խրատելու է, ազէկ կ'ըլլայ որ երկրորդը գործադրենք. հարկաւոր ալ ճարը կը գտնենք. զօրավարին կ'ուզեմ հակցնել թէ ես սանկ նանկ դարձուածքներով սպառնալիքներով ելուխէ նետուելիք փորձանքներէն չեմ, պէտք է իմ ոյժս ճանչցնեմ անոնց ու հակցնեմ թէ Նօվանթէլ արհամարհուելիք հակառակորդ մը չէ։

Լոթիֆ ու Բրէպօր դեռ կը շարունակէին խաղը, Բրէպօր տեսնելով որ Լոթիֆի խաղը շահելու վրայ է և հազիւ մէկ քանի թիւ կ'ուզէ, անոր ուշադրութիւնը խաղէն հեռացնելու խորամանկութեամբ,

—Զարմացայ մնացի, Լոթիֆ, ըսաւ, ժիւլիսն սպանող աղջիկը բանտէն հաներ ու ազատ արձակեր են։

Լոթիֆի այս անակնկալին նուիրուած, գնդակը վրիպեցուց գաւազանէն, անհամաձայնութիւն մը ծագեցաւ երկուքին միջեւ ու հանդիսատեսները սկսան թեր ու դէմ խօսիլ, վերջապէս խնդիրը մինչեւ կռիւի պիտի հասնէր, երբ Լոթիֆի խաղակիցն քաշուելով Նօվանթէլի ծանեցաւ ու մտերմական շիշտով մը,

—Զարմացաք, այնպէս չէ՞ սիրելիս, ըսաւ, իրաւ ալ ասկէ տարօրինակ բան կարելի չէ երեւակայել, Բրէպօր ո՞ւրկէ պիտի իմանար Օր. Լեսթրալի բանտէն արձակուած ըլլալը։

—Բրէպօր բանէ մը տեղեկութիւն չունի, բաւ Նօվանթէլ, յատկապէս քու միտքդ զբաղեցնելու համար յերիւրեց այդ սուտը։

—Այո՛, անպատճառ այդպէս պէտք է ըլլայ, ինչ որ է ձգենք հիմա, հարկաւ վերջին ասոնցմէ ուժգնութեամբ կը հետապնդէք այդ գործը, այնպէս չէ՞։

—Ոչ ձեր կարծածին չափ ուժգնութեամբ, արդէն ես շատ չեմ ախորժեր ժիւլիսէն, լրագիրներուն գրածը կարդալով միայն կը բաւականամ։

—Լրագիրներուն գրածը բան մը չէ, այս գործին մէջ ամէնէն շատ բան գիտցողը ես եմ. նոյն իսկ Կաթօն Տարսի հարցաքննիչին եղբօրորդին ըլլալով հանդերձ, ինձի չափ բան չի գիտեր։

—Ես ալ կը հաստատեմ ձեր այդ խօսքը, հարցաքննիչը բնաւ բան մը հակցնել չուզեր Կաթօնի։

—Մեծ մեծ մարդ է հարցաքննիչը, բերնէն խօսք մը չելլեր պաշտօնին նկատմամբ, մինչդեռ ես այնպէս չեմ, ու և է պաշտօն չունիմ դատական իշխանութեան մէջ ու արձակ համարձակ կրնամ խօսիլ գլուխներս։

—Իրաւունք ունիք։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

Միջազգային Կացութիւնը

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

ՊԱԼԹԻԿԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ

Եւրոպական Տէրութիւնները միայն առեւտրական և տնտեսական քաղաքականութեամբ չեն զբաղիր։ Ճիշդ այս միջոցին իրենց գաղթային և տնտեսական զբաղումներուն մէջ առաջին տեղերէն մին կը բռնէ Հիւսիսային Խնդիրը, այսինքն Պալթիկեան փոքր Պետութեանց չէզոքացման խնդիրը, և անոնց ներկայ ու ապագայ անկախութիւնը պահպանելու Նպատակաւ Մեծ Տէրութեանց միահաղոյն երաշխաւորութիւնը, որուն համար պայմանագրութեան մը բանակցութիւնները կը փոխանակուին Դահլիճներուն միջեւ։ Այս բանակցութեանց ամէնէն փափուկ կէտը ա՛ն է թէ Ալանտ կղզիները, որոնք Ռուսիոյ կը վերաբերին, պիտի կրնան ամրացուիլ այս վերջինին կողմէ։ Այդ կղզեխումբը ճիշդ Շուէտի դէմ առ դէմ կը գտնուի, և ակէց առաջ 1856ին Բարիզի Պայմանագրութեամբ արգիլուած էր Ռուսիոյ այդ կղզիներուն ամրացումը։ Հիմակ որ 1856ի Պայմանագրութիւնը բարեփոխել և ձեւափոխել է Մեծ Տէրութեանց բանակցութիւններուն նպատակը, Ռուսիա կը պահանջէ որ այդ արգելքը վերցուի, և Մեծն Բրիտանիա, որ Ռուսիոյ հետ Ծ. Արեւելեան համաձայնութենէն ի վեր առիթ չի փախցներ բարեկամութիւն ցոյց տալու, տրամադիր կ'երեւի Բարիզի կառավարութեան նման Ալանտ կղզիներուն մասին Ռուսիոյ ձեռնարկութիւնները քաջալերելու, որով Պալթիկ ծովուն մէջ գերմանական ազդեցութիւնը եւս ասոիճան մը կը սահմանափակուի։ Այս խնդիրը իր մեծ կարեւորութիւնը ունի ներկայ պարագաներուն մէջ։

Ալանտ կղզիներուն խնդիրը մինչեւ մէկ ասոիճան գործօն վիճակի մէջ եղած է այն ժամանակէն սկսեալ երբ 1808ին այդ կղզեխումբը դարձեցաւ չուէտական ըլլալէ։ Բայց հիմայ վճռական հանգամանք մը առած է գործը Պալթիկի մէջ ներկայ կացութիւնը անվթար պահելու բանակցութիւններուն հետեւանքով։

Բուն խնդիրը սա է. ներկայ պայմանագրութեան մէջ պիտի ամփոփուի նոյնութեամբ 1856ի Բարիզի համաձայնութեան այն յօդուածը՝ որուն համեմատ արգիլուած էր այդ կղզեխումբին ամրացումը Ռուսիոյ կողմէ։ Բնականաբար Ռուսիա ժխտական պատասխան կուտայ այս հարցումին։ Ան կը փափաքի օձիքը ազատել այդ պայմանէն և արդէն այս մտօք դիմումներ եղած է Ֆրանսայի և Անգլիոյ։ Այս զրոյցը տակաւին առաջ բերած է Շուէտի մէջ, և ամէն քաղաքական գոյնէ թերթերը կը պատկերացնեն չուէտական ժողովուրդին մտաւոր վիճակը այսպիսի պատահականութեան մը առթիւ։

Առայժմ Ռուսիոյ և Շուէտի յարաբերութիւնները շատ լաւ են, հետեւաբար բանակցութիւնները առաջ կը տարուին յոյժ բարեկամական կերպով։ Սակայն Ռուսիա վերջին տարիներս քանի մը անգամ այնպատեցաւ զինուորական հաստատութիւններ ստեղծել կղզիներուն մէջ, ըստ երեւութին աչքը ֆինլանտայի վրայ ըլլալու Նպատակաւ։ և սակայն Շուէտի դիտողութիւններուն վրայ կը պարտաւորուէր ետ քաշել զինուորները Ալանտ կղզիներէն։ Ուստի հարկ չկայ ժխտել թէ Ռուսիա կը փափաքի երկրորդական կամ նոյն իսկ նախնական նաւային խարիսխ մը հաստատել այդ Նպատակին քաջայարմար կղզեխումբի մը մէջ։ Ասիկա խիստ լուրջ վտանգ մըն է Շուէտի համար, և չուէտական թերթերուն և քաղաքական մարդոց կարծիքին նայելով, թշնամական շարժում մը։

Աշխարհացոյց քարտէսին վրայ պարզ ակնարկ մը պիտի ցուցնէ թէ որքան հիմնաւոր է Շուէտցիներուն տագնապը։ Այս ապառաժուտ, լաւ պահպանուած արշիպելագոսին մէջ նաւային գործողութեանց խարիսխ մը Ռուսիոյ պիտի տայ անյարձակելի գերակշռութիւն մը, Պալթիկի հիւսիսային մասին վրայ, պիտի գոցէ Ֆիննական և Պօթնեան ծովածոցերուն մուտքը, և միայուն սպառնալիք մը պիտի ըլլայ Շուէտի մայրաքաղաքին՝ Սթօքհոլմի։ Ռուսիոյ ապահոված ռազմագիտական առաւելութիւնները պիտի պարտաւորեն Շուէտը քաղաքական և ընդարձակ պաշտպանական կարգադրութիւններ ընելու։

Ռուսիոյ ներկայ նախնական նաւային խարիսխները — Բրօնշտատ և Լիպաւ — 380 և 207 մղոն հեռի են այն ապառաժուտ արշիպելագոսէն, որ կը պաշտպանէ շուէտական ծովեզերքը և Սթօքհոլմի մուտքը։ Այս շուէտական ծովեզերքին կղզեգօտիին և Ռուսիոյ Սվեապորկ ու Ռէվալի երկրորդական նաւային խարիսխներուն միջեւ հեռաւորութիւնը 200 մղոնի չափ է։ Ժամը տասը հանգոյց տուրացող մարտանաւեր այս հեռաւորութիւնները կը կարեն 18էն 23 ժամէն։ Դարձեալ, Ալանտ արշիպեղագոսին մէջ Ֆէօկէլգէրտէն բնական նաւահանգստին մէջ պահակ կեցող ռուսական նաւախումբ մը նոյն արագութեամբ կարող պիտի ըլլայ Սթօքհոլմի արշիպեղագոսը հանիլ մինչեւ երեք ժամէն։ Այսպէս չուէտական մայրաքաղաքին մուտքը կարելի կ'ըլլայ փակել քանի մը ժամէն, եթէ յանկարծ պատերազմ ծագի, և յարձակումը կրնայ մղուիլ նոյն ինքն Շուէտի սրտին։ Բայց նոյնիսկ եթէ անակնկալ խնդիր չըլլայ, Սթօքհոլմի և Ալանտի միջեւ կարճ հեռաւորութիւնը ահագին ռազմագիտական առաւելութիւններ պիտի ընձեռէ ռուսական նաւատորմիղի մը։ Ռուսահաբռնական պատերազմէն օրինակ մը պիտի բացատրէ ասիկա։ Մոսկվայ Թօկո Բորթ Արթուրի պաշարման համար նաւային երկրորդական խարիսխ մը հաստատեց Էլիբթ կղզիներուն մէջ, նաւահանգիստէն 78 մղոն դէպի հիւսիս։ Այսպէս, հակառակ իր նախնական նաւային խարիսխէն 700 մղոն հեռաւորութեան, (այդ նախնական խարիսխն էր Սազէպօ), կարող եղաւ հսկել Բորթ Արթուրի և Ռուս մարտանաւերուն շարժումներուն վրայ։ քանիցս վճռասղական յարձակումներ ընել և Բորթ Արթուրի նաւախումբին միացումը արգիլել Վլատիվոսթոքի մարտանաւերուն հետ, մինչեւ ատեն պաշտպանելով իր սեփական մարտանաւերը, առանց ծայրաչգօրէն յոգնեցնելու իր նաւաղները։ Թոկոյինը առ ժամանակեայ խարիսխ մըն էր միայն, մինչ Ալանտ արշիպեղագոսին մէջ ռուսական նաւային խարիսխ մը մնայուն պիտի ըլլայ, կարողացնելով Ռուսիան լաւագոյն կերպով գործածել անոր ընձեռած առաւելութիւնները։

Ալանտ կղզիներուն մէջ նաւային խարիսխ մը մեծապէս պիտի գիւրացնէ նաև պատրաստութիւններ ծովէն անդին արշաւանքի մը, և պիտի ապահովէ անոր յաջողութիւնը։ Պալթիկի գլխաւոր մասը և Պօթնեան ծոցը իրարու կապող ջուրի հարաւային մասը դիւրաւ և արագօրէն կարելի պիտի ըլլայ փակել, և եթէ Շուէտ այն ատեն Պօթնեան ծոցին մէջ յենարան մը չունենայ նաւային գործողութեանց համար, այս ծովը գործնականապէս ռուսական ծով մը պիտի դառնայ։ ուր Ռուս փոխադրանաւեր պիտի կրնան երթալ անխոչեն։ Շուէտական Պօտէն ամրոցը, որ իբրեւ պաշտպանութիւն մը հաստատուած էր հիւսիսէն եկող ցամաքային գործողութեանց դէմ, այսպիսի պարագայի մը մէջ գործնականապէս անարժէք պիտի ըլլայ։ Այս է Շուէտի մէջ ընդհանուր կարծիքը ամրացեալ Ալանտի մը հնարաւորութեան վրայ։ Ամէն կողմէ կը յայտարարուի թէ ամենամեծ սպառնալիք մը պիտի ըլլայ Շուէտի համար, որուն բոլոր կենսական շահերը կը վնասուին։ Հարկ ըլլալիք պաշտպանողական կարգադրութիւնները հետեւեալ կերպով պիտի ըլլան.—

Նաւային հզօր խարիսխ մը Սթօքհոլմ արշիպելագոսին մէջ (նախնական նաւային խարիսխը այս պահուս Բարլսքրոնա է, Շուէտի հարաւային կողմը)։ երկրորդական նաւային խարիսխ մը Նօրլանտի ծովեզերքին վրայ (Պօթնեան ծոցին երկայնքը)։ Վէտտօ ջրանցքին լայնցուիլը, որպէսզի աւելի մեծ մարտանաւեր այս ներքին ճամբան կարենան բռնել Սթօքհոլմէն մինչև Պօթնեան ծոց։ Ֆարէօսունտի և Կոթլանտի ամրութիւններուն զօրացումը, և մեծ յաւելում մը Շուէտական նաւատորմին մէջ։

Կը յուսացուի թէ Ռուսիա խոհեմութիւն պիտի համարի չպնդել իր պահանջումներուն վրայ չեղեալ համարելու Ալանտի հին պայմանագրութիւնը, որ կէս դարէ ի վեր խաղաղութիւնը պահպանած էր Պալթիկի մէջ։ Ռուսիոյ մէջ նոյն իսկ նաւատորմի վերակազմութեան անհրաժեշտ եղող մարդիկ նպաստաւոր են ա՛յն գաղափարին թէ պէտք է ամրացնել Ալանտ արշիպեղագոսը։

ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԴԼ. ՈՍԿԻԻ ԿՏԱԿ ՄԸ. — Անգլիացի այրի տիկին Ռայլէնտի կտակը կը տրամադրէ 500,000 անգլ. ոսկի յատկացնել բարեգործական հաստատութեանց, զորս Տիկինը թուած է իր կտակագրին մէջ։

ԱՊՈԱՐԴԻՒՆ ՄԵՆԱՄԱՐՏ ՄԸ. — Ամբանակով իգական մենամարտ մը տեղի ունեցաւ Բեթերսպուրկի շրջակայքը Ֆիննական երկաթուղիին մէկ կայարանին մօտ։ Մենամարտողներն էին երկու հանրածանօթ դերասանուհիներ։ Բայց ընդհարումը տեղի չունեցաւ, որովհետեւ անոնցմէ մէկուն վրայ մարելիք եկաւ և հարկ եղաւ տուն փոխադրել զայն։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐը ԵՒ ԳԱ. ԻԱԶԱՆԸ. — Խարազանե՛լ թէ չխարազանել։ Այս փշալից խնդիրը քանի մը սերունդներէ ի վեր կը վարանեցնէ ուսուցիչները Ամերիկայի մէջ։ Միացեալ Նահանգաց մէջ այս խնդիրը աւելի սուր է քան ուրիշ տեղեր, բայց փորձառութենէ առաջ եկած իմաստութեամբ կը վիճաբանուի։ Երեսուն տարի առաջ Նիւ Եորքի Կրթական Վարչութիւնը, որուն հսկողութեան ենթարկուած է քանի մը միլիոն տղայոց կրթութիւնը, ջնջեց ուսուցիչներուն կողմէ խարազանումը։ Տմարդի սովորութիւն մըն է, կը յայտարարէր Վարչութիւնը, թէ՛ խարազանողին և թէ խարազանուողին համար վայրենութիւն։ Բայց իրօք այնպէ՞ս էր։ Երեսուն տարի առաջ խարազանին չէզոքումը ջատագովող մարդիկ հիմա կը յայտարարեն թէ Վարչութիւնը անհելի սխալմունք մը գործած է, և ծնողքները և ուսուցիչները այդ տեսութեան կուսակից են։ Կը յայտարարեն թէ բարոյական ազդեցութիւնը շատ լաւ է, բայց անկարգ աշակերտներու համար պահեստի գաւազան մը թանկագին գործիք մըն է։ Խարազանը վերահաստատելու խնդրոյն վրայ Նիւ Եորքի գլխաւոր ուսուցիչներուն կարծիքը հարցուած էր, և արդիւնքը ա՛յն եղաւ որ 270ը նպաստաւոր և 200ը անոնպաստ գտնուած են։

Փաստերը ամփոփուած են խոշոր գրքի մը մէջ, զոր պատրաստած է կրթական մասնախումբը։ Մարտ հին ընդհանուր վիճաբանութեան պիտի ենթարկուին Կրթական Վարչութեան կողմէ։

ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպ. Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էին Տ. Գաբրիէլ և Տ. Մովսէս Սրբազանները, Տ. Ղեւոնդ Դուրեան և Տ. Գրիգորիս Պալագեան վրդ.ները և Տ. Սահակ Տէր Սարգսեան, Տ. Կարապետ Սանտալճեան Ա. քն.ները և Տ. Միքայէլ Աշճեան և Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան քն.ները։

1. Մայր եկեղեցւոյ ժամօրհնող Տ. Եղբաս վրդ. Սաւչեան գրով մը Ս. Պատրիարք Հօր դիմած և գաւառական ուէ պաշտօն մը խնդրած էր։ Ժողովը յարմար դատեց խնդիրը Պատ. Փոխանորդ Սրբազանին յանձնել, տեղեկանալու համար յիշեալին տրամադրութիւնները։

2. Պուրկազի քահանայացու տիրացու Վաղարշակ Քըսքանեան յայտագրած էր թէ Քիշնեւ-Պեսարապիոյ առաջնորդ Տ. Ներսէս արքեպ. Խիստավէրտանի քով հասած է։

Ժողովը արժան դատեց առաջնորդ Տ. Ներսէս Սրբազանի հոգածութեան յանձնել զինքը։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ մէկ քանի ամաւսական խնդիրներու քննութեամբ։

ՄԱՐԱՇԵՆ Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն առաջնորդ Տ. Կորիւն վրդ. Եսայեան, որ մէկ քանի շաբաթէ ի վեր կը տառապէր թիֆոյէ, մեռեր է Յնվ. 30ին և օծումը ու յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է Յնվ. 31ին։

ՍՍՈՑ ժառանգաւորաց վարժարանի նախորդ արդիւնաւոր տեսուչ և այժմ Մարաշ գտնուող Տ. Գարեգին վրդ. Խաչատուրեան թէեւ Խառն Ժողովոյ որոշմամբ Ուրֆայի տեղապահ նշանակուած էր, սակայն Մարաշի առաջնորդ Տ. Կորիւն վրդ.ի վախճանմամբ, ցնոր անօրինութիւն տեղւոյն առաջնորդարանի գործերը վարելու համար առնն մը պիտի մնայ Մարաշ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը, ծանօթ ճարտարապետ Դրիգոր էֆ. Մելիքսետեանի, Արմաշի դպրեվանքին և ուրիշ ազգ. կարգ մը կրօն. և բարենպատակ հաստատութեանց շինութեան գործերուն մէջ ունեցած թէ նիւթական և թէ բարոյական օժանդակութեանց փոխարէն, որոշած է՝ ի պատիւ Դիմագահել՝ անոր չնորհալի աղջկան Օր. Զարուհիի՝ Հրանտ էֆ. Արապեանի հետ պսակադրութեան հանդէսին, որ պիտի կատարուի առաջիկայ կիրակի օր ժամը 8ին Գատրգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցիին մէջ։

ԱՐՄԱՇԻ դպրեվանքին ֆրանսերէն լեզուի նախկին ուսուցիչ ֆրանսացի Մ. Թրիայ, որ ժամանակէ մը ի վեր ուրիշ տեղ կը պաշտօնավարէր, այս անգամ գրով մը դիմում բրած է Ս. Պատրիարք Հօր և խնդրած է որ դպրեվանքի ֆրանսերէն լեզուի դասերը դիւրամատչելի պայմաններով իրեն յանձնուի։ Ս. Պատրիարք Հայրը այս խնդիրը յանձնած է Արմաշի փոխվանահայրին նկատառման։

Տ. ՍԵՐՈՎԲԷ վրդ. Սամուէլեան գիր մը մատուցանելով Ս. Պատրիարք Հօր յայտնած է թէ վարչութեան որոշման համաձայն, որոշած է առաջիկայ շաբթու մեկնիլ Ս. Երուսաղէմ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս արքեպ. Յովակիմեան Ս. Պատրիարք Հօր գիր մը յղելով, Արմաշի դպրեվանքին փոխ-վանահայր Տ. Բաբգէն Ծ. վրդ.ի իրեն տուած այցելութեան համար իր զգացած գոհունակ տպաւորութիւնը յայտնած և դպրեվանքի հանդէպ իր տածած համակիր զգացումները պարզելով խոստացած է կարելիութեան սահմանին մէջ՝ թէ բարոյապէս և թէ նիւթապէս սատարել դպրեվանքին բարւոք յարատեւութեանը համար։

Տ. ԴՆԵԼ Ծ. Վրդ. Գալէմքեարեան և Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան, երեկ անձամբ Ս. Պատրիարք Հօր ցաւակցութիւն յայտնեցին Մարաշի առաջնորդ և Դպրեվանքի փոխան Տ. Կորիւն վրդ. Եսայեանի վախճանման առթիւ։ Այս առթիւ որոշուած է յանձնարարել Արմաշի դպրեվանքին փոխ-վանահար Տ. Բաբգէն Ծ. Վրդ.ի առաջիկայ կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել Զարխափան Ս. Աստուածածնի տաճարին մէջ։

ԲԱՐԵՐԴԷՆ երաժիշտ Տիար Եղիշէ Տ. Կարապետեան մասնաւոր նամակով մը Ս. Պատրիարք Հօր դիմած և խընդրած է որ միաձայն և եռաձայն պատարագի երգեցողութեանց ձայնագրութեան մէջմէկ օրինակներ հաճի չնորհել, Բարերդի մէջ անոնցմով միօրինակութեան մէջ դնելու համար տեղւոյն երաժշտութիւնը։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՑԷՆ կը գրեն մեզի. — Նուպար հարկ եղած պատասխանները տուած էր Բզի-Գասապայի տեղապահ Պ. Վ.ի յերբեւանքներուն՝ Նիկոմիդիոյ սրբազան Առաջնորդ Հօր դէմ։ Բայց կէս մը կար, զոր ճշդել հարկ կը հաւարիմ, մասէն տեղեակ ըլլալով իրողութեան։ Ի մէջ այլոց ըսած էր թէ Տ. Կարապետ Ծ. Վ. Մազլումեան, սրբազան Առաջնորդէն բաժնուած էր արձանագրութիւնը համար։ Բացարձակ սխալ մըն է սա և կ'երեւի թէ Նուպար այս մասին ճշգրիտ տեղեկութիւն առնելու հոգածութիւնը չէ ունեցած։ Պանորմա-Պալըքէսէրի ներկայ պատուական առաջնորդ-տեղապահը բոլոր ճանչցողները գիտեն թէ անիկա մէկն է հաղուագիւտ, անշահախնդիր եկեղեցականներէն, որոնք պատիւ կը բերեն իրենց կոչումին և իրենց հոգեւոր խընամքին յանձնուած հօտին։ Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. Մազլումեան մինչև վերջը հաշտ ապրած է իր հոգեւոր ծնողին հետ, և մի միայն հոգեւոր գործունէութեան աւելի ընդարձակ ասպարէզի մը մէջ օգտակար ըլլալու փափաքով էր նախընտրեց գաւառական պաշտօն մը, ուր այսօր Նիկոմիդիոյ առաջնորդ սրբազանին տիպար պաշտօնավարութեան դասերովը օգտակար կը հանդիսանայ Պանորմա-Պալըքէսէրի պէս կարեւոր վիճակի մը մէջ։ Ինձի պարտք մըն էր այս կէտը ճշդել։ ԹՂԹԱԿԻՑ

ԹՕՔԱՏԻ համազգային հիւանդանոցի տարեկան անդրանիկ հանդէսը կատարուած է վերջացող տարւոյն Դեկտեմբեր 30ին, տեղւոյն Ազգ. Մայր վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ, որ արամադրելի բրած է վիճակին առաջնորդապետ Տ. Արտաւազդ վրդ. Գալէնտերեան։ Այս առթիւ սրահը զարդարուած է օսմ. դրօշներով և գոյնզգոյն ծաղիկներով և կանանչ ոստերով։ Հանդէսին նախագահած է Տ. Արտաւազդ վրդ. իր շուրջը ունենալով Տ. Ներսէս վրդ. Մկրտիչեանը, քահանայական դասը, Բաղ. Տնտես. և Ուսում. ժողովներու անդամները և բողոքական համայնքին ազգապետ Պետրոս էֆ. Մանասեան և պատ. Դ. Թիւրապան և պատ. Ա. Դէորգեան էֆ.ները և հոպարէ աւելի հանդիսականներ։ Հանդէսին բացումը կատարուած է Համիտիէ մարշով, որմէ ետք Պատ. Դ. Թիւրապան թուրք լեզուով գեղեցիկ ուղերձ մը կարդալով վեհ. կայսեր կենաց արեւշատութեան համար աղօթքներ բրած է։ Ապա սիրուն բանախօսութիւններ կարդացած և երգեցիկ խումբի կողմէ երգեր երգուած են մասնակցութեամբ դաշնակի և սրինգի։ Յետոյ հիւանդանոցին բժշկապետը՝ Տօքթ. Մինաս էֆ. Եարմանեան «հիւանդանոցներու ծագումը և անոնց մատուցած ծառայութիւնները» իրեն նիւթ ունենալով խօսած է գեղեցիկ ճառ մը, որմէ ետք Խոսրով էֆ. Սարքաֆեան կարդացած է հիւանդանոցի մէկ տարուան տեղեկագիրը, զոր իր չահեկանութեանը համար ամբողջովին կը հրատարակենք մեր այսօրուան Դ. էջին մէջ։

ԿԻՒՄԻՒԼՃԻՆԷԻ Թաղ. Սորբոնոյ անդամներէն փաստաբան Մկրտիչ Թորոսեան, Գէորգ Սէզար և Կարապետ Զէյնէեան էֆէնտիները թատերական խումբ մը կազմակերպած են տեղւոյն երիտասարդներէն։ Թատերախումբը Փետր. 2ի շաբաթ գիշերը Վ.որոլ թաղին մէջ ներկայացուցած է խիստ յաջիչ տասմ մը. դերերը կատարած են՝ Կարապետ Զէյնեան, Գաբրիէլ Դաւիթեան, Սարգիս Թորոսեան, Ստեփան Բաբիկեան, Գրիգոր Խաչատուրեան, Գրիգոր Անդրէասեան, Դէորգ Դաւիթեան, Սարգիս Հաճի Գրիգորեան, Յարութիւն Ավէտեան, Գաբրիէլ Անդրէասեան և Յովհաննէս Դէորգեան էֆէնտիները. ստուար բազմութիւն մը ներկայ գտնուած է, օթեակները ամբողջովին լեցուած են, ներկայացումը չատ լաւ տպաւորութիւն բրած է ներկաներուն վրայ և դերակատարները քանիցս հանդիսականներուն կողմէ ծափահարուեցան։ Տասմին յաջորդեր է երկու արարնոց խիստ քրքջալի ու զուարճալից կատակերգութիւն մը։

ՄՆԱԿԵԱՆ թատերախումբը, որ վերջերս Թոռոսթօ և Տարտանէլ գացած և ներկայացումներու յաջող շարք մը տուած էր, երէկ Պոլիս վերադարձաւ։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ աղքատախնամը չընորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.—Տ. Սերովբէ վրդ. Սամուէլեան 108 ղրշ. Զարեհ և Երուանդ էֆ.ք Եուսուֆեան 40 ղրշ.

ԱՋԳ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ.— Բարեսէր էֆ. Թէքէեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցին Տէր և Տիկին Միհրան Սարրաֆեան։

Տարիա Լանթէի Սէրը

ԳՐԵԼ՝ ՐԻՇԱՌ ԴՕՍ

ՃՇԷ.

Թուխ բոսորեայ մետաքսէ շրջազգեստ մը կը կրէր, լուրթ կապոյտ հիրիկէ զսակ մը իրանունքին շուրջ։ Այպէս չքուած, ընդունած էր ատենոք գեղագէմ երիտասարդ օտարականը. և հիմակ ամէնքը գիտէին թէ ինչո՛ւ Տարիա Լանթէ այս անգամ եւս բեմին վրայ կը ներկայանար, թէ ինչո՛ւ համար ի սպառ կը հրաժարէր։

Հիւանդ կին մըն էր։ Իր ձայնին չղիւնը մարած էր ճենճերեալ զոհի բոցի մը պէս։ Իբրեւ երգչուհի մեռած էր։

Բայց իբրեւ արուեստագիտուհի մեռած չէր։

Այս ամոյն ձայնին հակառակ, որ ժամգոյն բերնէն դժուարաւ միայն կը հոսէր խաթարուած մարմնէ մը, խորտակուած հոգիէ մը դուրս, արուեստի ճշ վարպետութիւն։ Այսօր կը հաւաստուէր թէ Տարիա Լանթէ բաւական է որ քալէր, շարժէր միայն, իր ձեռքը երերցնէր միայն, գլուխը մէկ կողմ հակեցնէր միայն, և անա արտասանուեր խաղարեալ Թիւնս։

Բայց — ինչ երաժշտութիւն։ Հանդիսափառ հոյակէն ոճ մը — Տարիա Լանթէ — ոճ մը։ Անուանեալ վարպետին օրերան միեւնոյն ատեն վեհ երգ մըն էր սիրոյ և կիրքի։

Տարիա Լանթէի կողմէ իր այս ըմբռնուած էր գործը և ներկայացուած։ Կնոջական սիրոյ աւետարանը երբէք ակէց առաջ այսքան յորդարար բեմէն վար տեղուած չէր հրեշտակային լեզուով.

«Կ'նամ սիրել և վշտակրիլ, տրքան ո՛չ ոք երբեք աշխարհի մէջ։ Եւ կըրնամ մեռնիլ...»

Առ մէջ մի տեսարան կ'ուռճանար գործին գեղեցկութիւնը, կ'ուռճանար Տարիա Լանթէի մեծութիւնը և նուագայարդարին յաջողութիւնը։

Այս Դիդէ Իշխանուհին սիրոց ենէասը, որքան ո՛չ մէկ կին սիրած էր մարդ մը, և պիտի քայքայուէր, կորուստին յատակը պիտի երթար իր սիրոյն համար։

Վարագոյրը գոցուեցաւ առաջին անգամ։

Ի՜նչ վայրկեան։ Տօնաթօ Փարիզի — կը լսե՞ս։ Զեն գիտեր թէ դո՛ւն ստեղծած ես այս գործը, հետեւաբար չեն կրնար տօնախմբել քու անունդ։ Բայց քեզի կ'աղաղակեն, կ'ուզեն քեզ ճանչնալ, կ'ուզեն ցնծալից գոռացնել քեզ, վեհապատիւ մեծարել քեզ։

Տարիա Լանթէ հանդիսատեսներուն գոռում գոչումին հակառակ չերեւցաւ վարագոյրին անկումէն վերջ, գոնէ վերջին անգամ այս իրիկուն։ Հանրութիւնը կարելի չէր նկատեր որ այսօր ալ չերեւնար։ Թերեւս ա՛յն պատճառաւ չէր գար որ կը խորհէր թէ նո՛յն այն հանրութիւնն էր որ ա՛յն իրիկունը սուած էր, հեգնած էր զինքը։

Ներկայացումը ամենայաջող ընթացքով առաջ կ'երթար։ Ամբողջ հանրութիւնը կը զգար թէ Իտալիոյ գեղարուեստը այսօր պարգեւ մը կ'ընդունէր հրաժարելի Տարիա Լանթէի կողմէ։

«Իշխանուհի»ին այս առաջին ներկայացումը հանճարի մը մկրտութիւնն էր։

Տօնաթօ Փարիզի — այսօր կը զգաս թէ դուն կոչեցեալներուն, ընտրեալներուն կը վերաբերիս։ Այսօր ինքզինքդ կը ճանչնա՞ս։ Կը ճանչնա՞ս նպատակդ և ճամբան, զոր պարտաւոր ես քալել։ Նպատակն ու ճամբան է, որ հրաժարելի Տարիա Լանթէի կողմէ կը մատնանշուի, իբրեւ իր սիրոյ վերջին գործը քեզի համար։

Կոմսին երկաթէ դէմքը Տօնաթօ իր առջեւը կը տեսնէր և երբ աչքերը վեր առնէր, պիտի տեսնէր ա՛ն հրաշագեղ կինը, որ լայնաբար պարզած էր իրեն առջեւ կանացի սիրոյն ասատուածուհիները։ Բարեւ, Տարիա։ Ես քեզ կը ճանչնամ։ Դուն Իշխանուհին ես։ Դուն Դիդէ Իշխանուհին ես։ Դուն Դիդէ Իշխանուհին ես։ Դուն Դիդէ Իշխանուհին ես։

Ամբողջ դահլիճը ոտքի ելաւ։ Ամենայն ինչ ոտքի ելաւ։ Ամենայն ինչ ոտքի ելաւ։ Ամենայն ինչ

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՄԸ ՊՈՒԲԼԷՆԻ ՄԷՋ

Ամիսէ մը ի վեր տեղւոյս «Աթէնէի Պալատ»ին մեծ սրահին մէջ բացուած է Պոլսեցի հայ արուեստագէտի մը՝ Պ. Գալուստ Զիլինկիրեան՝, Արեւելեան նիւթերով իւղաներկ պատկերներու ցուցահանդէսը։ Տեղական օտար և բուսէն բոլոր թերթերն ալ հաւասարապէս գովեստով խօսեցան և գնահատեցին երիտասարդ գծագրիչին գեղարուեստական տաղանդն ու վրձինը, որ յաջողած է գոյներու պատշաճ խառնուդով և իրերու հանճարեղ յղացումով ոգեւորել կատաւը, արեւելեան կեանքերու և տեսարաններու պատկերներով։ Ինքը չբրջանաւարտ է Օսմ. Կայս. Գեղարուեստական Վարժարանի և քիչ ժամանակի մէջ կրցած է մեծ յառաջդիմութիւն ցոյց տալ իր արուեստին մէջ։ Գծած է Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ իշխանը և իշխանուհին, որոնց համար շնորհաւորական գիր մը ալ ստացած է իշխանական պալատի քարտուղարութենէն։ Ռումանական Կրթական Նախարարութիւնը ծովանկար մը գնեց իրմէն փոքրիկը կ'սկսի Պուքրէշի պատկերներու միւզէին համար բարձրկէկ գին մը վճարելով իրեն։ Ուրիշ իւղանկար մըն ալ, «Պարպու Լաուրթարու» արեւելեան հնօրեայ տարազով Ռումանացի նուագող մը, որ ժողովրդական սիրուած տիպար մըն է, քաղաքիս տարեկան տօնավաճառին մէջ ցուցադրուած ըլլալով, գնուած է Էլիզապէթ թագուհւոյն կողմանէ։

Աւելի բարձր յաջողութիւններ կը մաղթենք հայ Արուեստագէտին։

ԱՐԻՍ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Սամսթիա, 4 Փետրուար 1908

Պատուարժան Խմբագրութիւն «Մանզումէի Էֆքեար» Օրամերթի.

Կը խնդրուի յանուն անկողմնակալութեան նոյնութեամբ հրատարակել հետեւեալները, կանխաւ ընդունելով մեր շնորհակալիքը։

Ցարգանօք

Ի դիմաց Թաղ. Խորհ. մաց. Թաղից Սամսթիոյ

Վ. Ասենադպիր Ասենապետ
Լ. ՖԷՍՃԵԱՆ Յ. ԿՐՃԻԿԵԱՆ

Սամսթիա, 2 Յունուար 1908

Ազգ. Ասենապետ Էն. Պաս. Թաղ. Խորհրդոյ.

Այս օրերս երկու օրաթերթերու մէջ ինձ նկատմամբ եղած անուանարկիչ հրատարակութեանց առթիւ, ապահով եմ թէ Պատ. Խորհրդոյդ կողմանէ կատարուելիք անկողմնակալ քննութիւնք ճըշմարտութիւնը ի յայտ պիտի բերեն. բայց որովհետեւ ես այնպիսի դիրք մը ունիմ որ անհատական պատիւս, Վարժարանին պատիւն է միանգամայն, ուստի յանուն Դաստիարակութեան գործին նուիրական հանգամանքին, կը խնդրեմ որ Պատ. Խորհուրդդ ընդունի հրաժարականս մինչև որ պաշտօնապէս հաստատուի արդարութիւնը ձեռնհաս դատարանին միջոցաւ որուն դիմած եմ։

Ցարգանօք Միշտ Ձերդ.
Մ. ՍՈՒԼԹԱՆԵԱՆ

Սամսթիա, 3 Փետրուար 1908

Պաս. Տեսչութիւն Միաց. Վարժարանաց Սամսթիոյ.

Խորհուրդս ջերմապէս նախանձախնդիր թէ Ձեր և թէ Վարժարանաց պատուոյն՝ լրջօրէն նկատողութեան առաւ Ձեր անուան չուրջ յարուցուած խնդիրը և իր համագումար նիստին մէջ ի ներկայութեան թաղիս պատուական քարոզիչ և Պատ. փոխանորդ Տ. Դաբրիել Եպս. Ճէվահիրճեանի մանրակրկիտ քննութիւն կատարելով՝ ներկայիս կը յայտարարէ.

Ա. Ձեզ հետ ուղղակի խնդիր չկայ։ Խնդիրը ծագում կ'առնէ լոկ ընտանեկան վէճէ մը զոր ձեր տանտէրը ունեցած է իր ամուսնոյն հետ։ Առ այս իրր ամբաստանիչ կարծեցեալ Ձեր տանտէրը յատենի Խորհրդոյս իր ստորագրութեան տակ յայտարարեց թէ բացարձակապէս անմեղ էք դուք և իր վէճը ամուսնոյն հետ եղած է միայն, զոր խեղդուելով Ձեզ վերագրած են, աւելցնելով որ զրպարտողներուն հանդէպ օրէնական միջոցներու պիտի դիմէ։

Բ. Նոյնիսկ լրագրաց տեղեկատուն որ ընկի Սամաթիացի է, կրկին յատենի Խորհրդոյս իր ստորագրութեան տակ յայտարարեց թէ չարաչար սխալած է, հրապարակաւ ներողութիւն կը խնդրէ իր ակամայ սխալին համար և հանդիսաւորապէս յետս կոչում կ'ընէ։

Փափաքողք կրնան գալ Խորհրդարան և ստորագրութիւնները տեսնել։

Ուստի Խորհուրդս բացարձակապէս գիտակ ձեր անմեղութեան, ներկայիս կը խնդրէ որ առանց այլ միջոցներու դիմելու, ներկայս իրրև կատարեալ գոհացում նկատելիք և հաճելիք չարուցակել Ձեր պաշտօնը որ այնքան գոհունակութիւն պատճառած է մեզ, ունենալով զորավիգ ինչպէս Խորհրդոյս այպէս բոլոր ողջամիտ թաղեցւոց կատարեալ վստահութիւնը։

Ցարգանօք

Ի դիմաց Թաղ. Խորհ. մաց. Թաղից

Ասենադպիր Ասենապետ
Գ. ՃԻՎԱՆԵԱՆ Ց. ԿՐՃԻԿԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՀ

ԴԱՒԹԻԼ աղա Յովհաննէսեան, Վանայ Արտամէտ գիւղէն, մեռաւ առջի օր և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Կէտիկ փաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն մէջ։

Բարի՝ և անպաճոյ ծերունի մըն էր, մէկ քանի խանութներու սենեկապետութիւն բրած և հիմա Գալատա Գուլտրա խանի անուանական սենեկապետութիւնը կ'ընէր։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

18 Փետրվար 1908

Ֆրանսական 3%	97.05
Օսմանեան Միացեալ բաց.	95 70
» » գոց.	95.65
Երկաթուղի	179.—
Պանք Օթթոման	707.—
Պալիա Բարա Այտըն	441.—
Թրանսվալ	47.50
Ռիո Թինթօ	1549.

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԻԹԼԻՍԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼ.—Վէճերութեան ատենանին բարձրացաւ Պիթլիսի կուսակալ Թահիր փաշա։

ՇՈՒԷՏԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.—Շուէտական պատուիրակութիւնը երէկ Ռումանիա մեկնեցաւ յոգնաւալ։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ դեսպանական հիւրասիրած Խայրէտին պէյ չոգնաւաբերթալով ողջերթի մաղթեց։ Բարձր. Մեծ. Պարքոսին և Արտաքին գործոց Նախարարին կողմէ ալ Բէյտա Հիքմէթ և Սաատէտտին պէյերը ողջերթի գային։ Պատուիրակները խնդրեցին Խայրէտտին պէյէ՝ իրենց երախտագիտութիւնը մատուցանել յոտս Կայս. Գահոյից, իրենց արժանացած Կայս. շնորհներուն համար։

** Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Շուէյտի պատուիրակութեան պետ Մ. տը Սէլզինկի, Ա. Մէճիտիէ՝ պատուիրակութեան անդամ Լէվէնհայդ կոմսին ու Բ. Մէճիտիէ՝ Մ. Քաթին Մորէի և Շուէտի թագուհիին սենեկապետ Մ. Ռոսպէքի։ Երրորդ Մէճիտիէ՝ Պոլսոյ շուէտական դեսպանատան կցորդ Մ. Սուտերլանտ։ Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Շուէտի պատուիրակութեան պետ Մ. տը Սէլզինկի տիկնոջ։ Երկրորդ Շէֆգաթ պատուիրակութեան անդամ Մ. Քաթին Մորէի տիկնոջ և շուէտական դեսպանատան կցորդ Մ. Սուտերլանտի տիկնոջ։ Իմ թիւզի ոսկի ու արծաթ շքադրամ՝ Պոլսոյ շուէտական պեսպանին։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Տանքմարքայի կառավարութիւնը առաջին կարգի Վանպրոկ պատուանշանը տուաւ Արշիպելագոսի կուսակալ Նազըմ փաշայի, Ֆրանսայի կառավարութիւնը Գրդ կարգի Պատուոյ Լէգէոն տուաւ Տիարպէքիրի զօրաբաժնին հրամատար Ֆախրի փաշայի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին գործածութիւնը։

ՖԵՐԻՏՈՒՆ ՊԷՅԻ ԿՏԱԿԸ.—Յայտնի է թէ Բէյրթայի օսմ. ընդհ. հիւպատոս հանգուցեալ Էլ-Սէյտ Մէհմէտ Ֆերիտուն պէյ 1883 թուականի կտակագրով մը և ուրիշ երկու կտակագիրներով 500,000 ֆրանք ձգած է Բէյրթայի Ազգեմիային։ Մաճառական թերթերը այս կտակին վրայ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կու տան։ Այս գումարին մէկ մասը պիտի յատկացուի Մաճառստանի մէջ երկրագործութիւն, երաժշտութիւն և գեղարուեստ ուսանող Օսմանցի երիտասարդներու ծախքին։ Բայց ժառանգորդները կտակին դէմ դատ բացած ըլլալով, չհանցան, և Ակադեմիան քանակցելով անոնց հետ, ստացաւ միայն 214,439 ֆրանք զոր դրաւ պանքա մը։ Ակադեմիան որոշեց տարեկան 3200 քուրսնի մրցանակ մը հաստատել, թուրքերէնեմաճառական խնդիրներով զբաղողներու համար։ Եւ երբ տոկոսները բարձրանալով դրամագլուխը հասնի բաւականաչափ գումարի մը, այն ատեն թոշակներ պիտի յատկացուին Մաճառստանի մէջ ուսանող Օսմանցիներու համար։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյ, որ արձակուրդ ստացած է, անցած հինգշաբթի ճամբայ ելաւ դէպի Պոլիս։ Պաթումի օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Բէմզի պէյ, որ Թէհրանի օսմ. դեսպանատան գործակատար կարգուած է, Թէհրան ժամանեց։

ՓՈՂԵՐԱՆՈՑԻՆ համար, Եւրոպայէն նոր գործիքներ և մեքենաներ կը հասնին հետզհետէ։ Վերջերս Վիւրդէմպէրկէն (Գերմանիա) 20,000 քիլոնոց նոր գործիք մը երկաթուղիով Սիրքէճիի կայարանը ժամանեց և Փողերանոց փոխադրուեցաւ։ Այդ նոր գործիքը եւրոպական փողերանոցներուն մէջ գործածուածներուն ամէնէն խոշորն ու կատարեալ գործնականն է։ Կրնայ 300,000 քիլօ ճնշում բանեցնել և չորս ձիու ոյժով կը շարժի։ Մինչեւ հիմա բերուածները յանձնարարուածներուն կէս մասը կը կազմեն։

ՀՐՇԵՂ ՇՈՒԹԵՆԱՒ.— Նաւահանգիստին վերատեսչութիւնը Անգլիոյ Արմսդրոնկ գործարանին շոգենաւ մը պիտի յանձնարարէ, որ հրշէջ խոշոր ջրհան մը պիտի ունենայ։ Այդ շոգենաւը իբրեւ ազատարար ու նաւաձիգ ալ պիտի գործածուի։

ՀԷՐԻՔԻՆ Կայս. գործարանին համար Էսկիշէհիրի մէջ մասնաճիւղ մը բացուեցաւ։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիին ընդհանուր Տնօրէն Մ. Հիւնէն, առջի իրիկուն, Գոնիա և Էրէյլի ուղեւորեցաւ մէկ քանի պաշտօնեաներով։

ԱՑՏՐՆԻ կուսակալութիւնը որոշեց որ, Պոլիս բացառութիւն ըլլալով, Այտրնի նահանգէն ատենի մը համար ղեխաբի արտածումը արգիլուի։

ՍԿԻԻՏԱՐԻ Թղթատարական ու հեռագրական Տնօրէն կարգուեցաւ Պոլսոյ շրջուն պաշտօնեաներէն Ակահպէյ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ, անցեալ շաբթու, պաշտօնած մահերու թիւն է 285, 1ը՝ կարմրախտ, 2ը՝ ծաղկախտ, 8ը՝ հարսանիթէ, 2ը՝ կեղծմահէ, 5ը՝ թիֆոյէ, 43՝ հիւծախտէ, 16ը՝ շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ և մնացեալներն ալ զանազան ախտերէ։

ՍԲԱՐԼԱԹՈՍ վաճառատան անօրէն Մ. Ն. Սքարլաթոս Եւրոպա մեկնելու, այցելելու համար նորաձեւութեանց գլխաւոր կեդրոններ, Վիեննա, Բարիզ, Պերլին և Լոնտոն, որպէս զի գնուելիներ ընէ առաջիկայ գարնանային եղանակին առթիւ։ Այսպէս ուրեմն Սքարլաթոս վաճառատունը պիտի կըրնայ գոհացնել իր բաղմաթիւ և էլեկան յաճախորդները, ոչ միայն իր ապրանքներուն նրբութիւնով այլ նաեւ տոկունութիւնովը։

ՀԱՐՍՆԻՔԻ եղանակներու մէջ ենք, և ուրախալի է որ ամուսնացողներու թիւը բաւական ստուար համեմատութիւններ կը ստանայ. արդ՝ հարսնեւորերուն դիւրութիւն մը ընծայելու համար կը ծանուցանենք թէ Կ. Պոլիս Մահմուտ Փաշա Բամանդա խանին տակը Նշան էֆ. Զամիչեանի 86 թիւ վաճառատան մէջ մեծ քանակութեամբ պատրաստ կը գտնուին հարսանեկան ամէն կարգի իրեղէններ, ինչպէս քողք, պսակ, ձեռնոց ևն.։ Հարսանեկան մատ չունենալու և պատրաստելու մասնագիտութիւնը ունի այս վաճառատունը որ թէ՛ խիստ ընտիր մոտեր կը կերտէ և թէ համեմատաբար խիստ դիւրամատչելի գիներով կը ծախէ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գրչեր ժամը մէկուկէսին միջոցները հրդեհ ծագեցաւ Պոլիս Մարքուճճըար փողոցը՝ Բէզազճի օղլու խանին մէջ՝ հրեայ Ավրամ Պալուճի խուրտավաքի մթերանոցէն։ Տարուած ջանքերուն շնորհիւ հրդեհը մարեցաւ և մի միայն նոյն մթերանոցի մէջի ապրանքները այրեցան։ Թէ հրդեհին ծագման պատճառը և թէ ապրանքներուն ապահովագրուած ըլլալը կամ չըլլալը, մթերանոցին տիրոջը բացակայութեան պատճառաւ չէ ստուգուած և քննութիւնք կը շարունակուին։

** Նոյնպէս գիշերուան ժամը 8½ին ալ, Սուլթան Ահմէտի կողմը՝ Ֆաղը Բաշա թաղիս մէջ, թաղադեպական ուներորդ շրջանակի Տնօրէն Իպրահիմ պէյի սեփական տունէն հրդեհ ծագեցաւ և միմիայն նոյն տան այրելէն ետք հրդեհը մարեցաւ, զինուորական հրշէջ գունդին և տարուած ջանքերուն շնորհիւ։

** Առջի գիշեր հրդեհ ծագեցաւ Ղալաթիա, Զէյմէ Մէյյանը, Եշիլ Տիրէքի բաղնիքին մէկ կողմէն և միայն սենեակ մը այրեցաւ։

** Երէկ ցորեկ ժամը 7ին հրդեհ ծագեցաւ Ղալաթիա, Զիւլֆարի փողոց հրէից սինակոկին ստորնայարկէն ուր տղոց հագուստներ եւայլն դիզուած էին։ Սինակոկին քարտուղար Միշօն մոմով հոն մտած էր և անկէց կրակ առած էր։ Անմիջապէս հուան և մաս մը սեղ այրելէ ետք կարելի եղաւ առաջքը առնել։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆԸ երէկ 15 տարի թիապարտեց Հասան անուն անձը որ անցած սեպտեմբերին Եէնիքիւղի մէջ սպանած էր հացագործ Պօտոսը։

ՁԵՐԲԱԿԱՎՈՒԹԻՒՆ.— Հռչակաւոր գող Թօթօ առջի գիշեր Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային մօտ գինետուն մը երբ դուրս կ'ելլէր, երկու ընկերներով, ձերբակալուեցաւ։ Իր ընկերները փախան. ինքն ալ թէեւ փախաւ բայց չյաջողեցաւ։

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏ Նիքոլի երբ առջի գիշեր, Հաբեր Իսկէլէսիի կողմը մասնաներէն իւղ կը գողնար օձիքը ձեռք տուաւ։

ԲՍԱԿԱՀԱՏ Պալաթցի հռչակաւոր Մէրքասս երէկ երբ Հաֆզ Պիլալ էֆ.ի քսակը չորթած կը փախէր, ձերբակալուեցաւ։

ԳԱՅԼԵՐ.— Գայլերու չահատակութեանց լուրեր կը հասնին։ Շիլէէն էվզոլը և Ավճը Գորու գիւղերը գայլեր մանելովը 42 եզ. կով. ոչխար և այլն գիշատեր են։ Գիւղացիները թէեւ հալածեր են, սակայն չեն կրցած ձեռք ձգել այդ գայլերը։ Պէյքոզի չրջակայ Գալուլը գիւղէն Գապաղլը Ահմէտ ու ընկերները անցած օր որսորդութեան ելան և թակարդ մը լարեցին։ Հետեւեալ օրը նոյն տեղը երթալով տեսան թէ խոշոր գայլ մը ինկած է թակարդին մէջ։ Ուզեցին այդ գայլը ողջ տանիլ իրենց գիւղը. ուստի փորձեցին սանձ մը դնել անոր բերանը և ադնպատակը յաջողցնելու համար, սկսան գաւազանով գլխուն զարնել, որպէս զի թմրի, բայց գաւազանը զարնուեցաւ թակարդը հողին կապող չղթային, որ խզուեցաւ. գայլն ալ, թակարդը կռնակը, փախաւ։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՀԱՀ.— Երէկ Մաքրիքէօյին Սիրքէճի ժամանած կառաքարէն ուղեւոր մը՝ 50 տարեկան, յանկարծամահ եղաւ։ Վրայէն Սալիհ անունով կինի մը գտնուեցաւ։

ՄՐՐԻԿ.—Մէջքէյէն կը գրեն թէ յունուար 9ի գիշերը և 10ի կէսօրին հեղեղանման անձրեւ տեղացեր է որոտումներով և կայծակներով՝ իւրաքանչիւր անգամուն մէկ ժամէ աւելի տեւելով, տեղ տեղ հեղեղները ողողեր են. նաև այծեր ու ոչխարներ քշուեր տարուեր են հեղեղներէն։ Բաղաքացիները ըսեր են որ 40-50 տարիէ ի վեր այդ տեսակ անձրեւ տեսած չէին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Փետրվար 5 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	հերմակ	օքան 51 –52
Երկրորդ	»	» 48—
Ցաւն		» 47—
Զավտարը		» 44 -46
Վարար առաջին		54 55
Վարար միջին		» 52 –53
Վարար խառն		» 50—

Այսօր 3 վագոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ Ղրշ

Ցեղական դրամա	Ա. պարկ	97—
» »	Բ. »	93 94

ԹԱՓ

Օքան 23½ փարա

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն	17½—18½
Բուլգարի և Մերսին	»	17 – 18

* * *

Մէկ շաբթուան ժամանած ապրանք ցորեն Անատոլ 26 վագոն, Բէսսարէնէ 94,500 գրիւ։ Ալիւր ռումանական 200 պարկ, պուլկարական 160 պարկ, Իտալիա 800 պարկ, Մարսիլիա 3140 պարկ. ցորեն և ալիւր. կարծր ցորենները անպակաս խնդրանք կայ, կակուղ ցորեններու և ալիւրի կայուն վիճակը դեռ կը չարունակէ, որուն գլխաւոր պատճառը ռումանական ցորեններու գիները ինկած ըլլալով դատապարանք գալ և առանց մաքի ներս մտնելն է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 17 Փետր.— Բանակցութիւն կը կատարուի անգլիական և ամերիկեան կառավարութեանց միջև, իրաւաբարական դաշնագիր մը կնքելու համար։

ԲԱՐԻԶ.— Վիլհէլմ Կայսեր երրորդ որդին՝ Ատալպերտ իշխան որ Վիկտորիայ, այս առտու Բարիզ ժամանեց և քաղաքը պտըտելէ վերջ իրիկունը ճամբայ ելաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Մ. Զարիքով, Պերլիներ Թակեպլադի մէկ աշխատակցին հետ տեսակցելով, հերքեց այն լուրը թէ այս միջոցիս ձգտում եղած ունեցած ըլլայ Վիեննայի ու Բեռլինի միջև։

— Սխալ է այն լուրը թէ Մ. Զարիքով Մ. Իզվոլսքիի պիտի յաջորդէ իբրև արտաքին գործոց նախարար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ Կայսր հացկերոյթ տուաւ ի պատիւ Ֆրանս. դեսպան Մ. Ժիլ Քանտոնի, որ Ն. Կ. Վեհափառութեան մատոյց Ալպոմ մը՝ Գամբետայի գերման և ֆրանսական Գոնկոյի սահմանագլուխներուն տեսարանները ներկայացնող, որուն մասին վերջերս բանակցութիւն կատարուեցաւ երկու տէրութեանց միջև, և համաձայնութիւն գոյացաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Վաղը գումարուելիք Նախարարաց Խորհուրդին մէջ պիտի նշանակուի Արեւմտեան Ափրիկէի նոր կառավարիչը։ Գաղթային նախարարը կ'առաջարկէ Արեւմտեան Ափրիկէի ընդհանուր քարտուղար Մ. Մէպուլէնը, և կ'երեւի թէ անիկա պիտի նշանակուի, թէև Երեսփոխան Մ. Մէսիմի ընտրելի կը ներկայացնէ ինքզինք։

— Երեսփ. Ժողովը շարունակեց վիճաբանիլ եկամուտի վրայ տուրք հաստատելու ծրագրին վրայ։ Ելեւմտից նախարար Մ. Բայյո մերժեց Մ. Ռիպոյի կարծիքները։ Ընկերվարական երեսփոխանները ծափահարեցին Մ. Բայյոյի յայտարարութիւնները, որոնց պատասխանեց Լիոնի երեսփոխան Մ. Էնառ։ Մ. Բայյո վստահութեան խնդիր յարոյց։ Սէն-Է-Ուազի երեսփոխան Մ. Էմոն բանաձեւ մը առաջարկեց, որուն վրայ պիտի խորհրդակցի Դաշլիճը վաղուան նիստին մէջ։ Երեսփ. Ժողովը հաւանաբար յառաջիկայ Երկուշաբթի պիտի յայտնէ իր վերջնական որոշումը եկամուտի տուրքին վրայ։

— Զօլայի աճիւնները Բանթէոն պիտի փոխադրուին, հանգուցեալ վիպասանին ծննդեան տարեդարձին օրը։ Կառավարութիւնը 40 հազար ֆր.ի վարկ մը յատկացուց այս նպատակին։ Օրերայի դերասանական խումբն երգեր պիտի երգէ աճիւններուն փոխադրութեան պահուն։

ՀՌՈՄ.— Ծովային նախարար Մովալ Միրասկէլօ յայտարարեց Երեսփ. Ժողովին մէջ ի պատասխան երեսփոխան Բաւանեարիի մէկ հարցման թէ՝ նաւային յառաջիկայ ռազմախրճերուն ատեն մանաւանդ պիտի քննուի այն խնդիրը թէ օտար նաւատորմիղներու կողմէ կրնայ յարձակում ըլլալ իտալական ծովեզերեաց վրայ, և մասնաւորաբար այն կէտերուն վրայ, ուր երկաթուղի կայ, և թէ այսպիսի յարձակում մը պիտի կրնայ ետ մղուիլ։

ՈՒԱՇԻՆԿԴՐԷՆ.— Գերման դեսպանը բացարձակապէս հերքեց այն լուրը թէ գաղտնի դաշնագիր մը գոյութիւն ունի Գերմանիոյ և Աւստրահունգարիոյ միջև։

ՆԻՒ ԵՕՐՔ.— Սառոյցի իշխան դրամատէր Մորգան որ անայտ եղած էր, ձերբակալուեցաւ, և մօտերս երաշխաւորութեամբ ազատ պիտի արձակուի։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Վարչապետ Մ. Բասիչ շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղեց աւստրահունգարական արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալի, աւստ. ևսերպ առեւտրական դաշնագրին կնքման համար, յոյս յայտնելով թէ այս դաշնագիրը պիտի նպաստէ երկու երկիրներուն յարաբերութեանց։ Պարոն Էրէնթալ պատասխանեց սերպ վարչապետին հեռագրին, գոհութիւնը յայտնելով որ ինք մասնակցեցաւ առեւտրական դաշնագրին կնքման գործին, որով վերջ գտաւ երկու երկիրներուն առեւտրական վէճը։

ՀՌՈՄ.— Հապէշ երկու եկեղեցականներ ժամանեցին այստեղ, Նէկիւս Մենելիքի մէկ ինչնագիր նամակը և երկու փոքր առիւծներ նուէր բերելով Պապին։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Հանքային դիւանի վիճակագրութենէն կը տեսնուի թէ 1907ին ամբողջ Ռուսիոյ մէջ արտադրուեր է 42 միլիոն բուտ քարիւղ, այսինքն՝ 638 հազար թօնս։

ԲԱՐԻԶ.— Միայն ֆրանսական Ռանդը չատ աղէկ բռնուեցաւ և 20 սանթիմ չանցելով բարձրացաւ 97.30ի։ Բայց մնացեալ թուղթերը ինկան, և գործունէութիւն չկայ։ Օտար թուղթ դնող չըլլար։ Ռուսական թուղթերը զգալապէս ինկան, ինկան նաեւ Պանքաներու թուղթերը, և մէկ քանի կէտ կորուցին։ Օսմ. թուղթերը թեթեւապէս ինկան։ Միացեալը բացուեցաւ 96.07ի և փակուեցաւ 95.97ի։ Ռիո Թինտօ ծախուեցաւ և ինկաւ 1549ի, կորսնցնելով 33 ֆր., պզինձի գինն 59էն 58.25ի իջնալուն հետեւանքով։ Պալիա Գարա Այտըն անփոփոխ մնաց նախորդ օրուան գինին վրայ։ Կապար՝ անփոփոխ։ Լոնտոնի սակարանին մէջ գործառնութիւն չկատարուեցաւ օտար թուղթերու և Ռոնսոլիտէի վրայ։ Ամերիկեան թուղթերը ինկան Նիւ Եօրքի մէջ։ Ամերիկեան երկաթուղիի հասոյթները կը նուազին։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. թէմսկէքիի բրիօրիթէ 4% պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ 1908 Փետր. 1/14էն սկսեալ նոյն թուականին աւարտող թիւ 30 կտրօնը, ինչպէս նաեւ վերջին Յունուար 1/14ի եղած վիճակահանութենէն ամորթի չանող պարտաթուղթերը պիտի հատուցուին Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքայի կիչէներէն։ Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն պէտք է ընկերանան թուագրուած պօրտրներ։ Անոնց տէրերուն պիտի տրուի ընկալագիր մը որ յանձնուած թուականէն 10 օր ետքը պէտք է ներկայացուի վճարման համար։

** Թէմսկէքիի Բրիորիթէ 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն մը ծանուցուի թէ պայմանագրի 1907 Փետր. 1/14ին աւարտող այդ պարտաթուղթերու 18 թուակիր կտրօնները եթէ երբեք մինչեւ յառաջիկայ 31/13 Փետր. չներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին։ 5—12

ԱՌՈՂՋ ՍՏՆՏՈՒ ՄԸ

Պատուաւոր, կատարելապէս առողջ և դեռատի Պոլսեցի ստնտու մը, պատրաստ է ծառայել Հայ պատուաւոր ընտանիքի մը քով. պայմանները դիւրամատչելի են։ Դիմել խմբագրատունս։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԶԱՒԱԹԻՍՅ ՕԱԿԱՐԱՆ

5/18 Փետրվար 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈՒԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Յ.Ո.	104 24
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 104 19½
Երէկուան էն բարձր գինը	» 104 25½
» էն վար գինը	» 104 16

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր. 176 75
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 175 87
Երէկուան էն բարձր գինը	» 176 87
» էն վար գինը	» 175 87

Միտիլիի Պանքա		5.—
Սելանիկի »	ֆր.	138 —
Բարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	35 —
» Օրտինէա	»	30 —
Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	43.—
Շիրքէթը Խայրիէ Համիթիէ	Օ.Ո.	4.45
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8 80
Միւիսասես Թրամվայ	»	4 45
» պարտաթուղթ	ֆր.	472 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	321.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	16.10
Իզմիրի քարափ	»	592.
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.17
Քարափ Կ. Գալաց	ֆր.	430.—
Թրանսվալ		47 25

ՑՈՐՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցորնական փոխառութիւն	ֆր.	245.—
Պանք Նատ. Կրէտ.	»	411.—
» » » Նոր Ս.Ո.		4 02
Լաւրիոմ	ֆր.	62.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.ով	Ղրշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.13
Անգլիական ոսկի	110 05
Բօլ	92 --
Մէճիտիէ արծաթ	108.07
» ֆառդրդ	108.10
» մանրուք	105.10
Մէկալիք	101.—
Պէշլիք	103.20
Ռուպի Թղթադրամ	8.70
Ֆրիմից	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱՒԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	110.25
Բարիզի » »	ֆր.	22.76¼
Վիէննայի » »	քուրօն	21.80
Պերլինի » »	մարք	18 50

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Փետրվար 1908

Անգլիական Ռանթ	86.93
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց Գ.Կ.	95.75
» » » գոց. »	95.25
Օսմ. Պանքա	18.25

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Փետրվար 1908

Օսմ. Միաց Գոնս.	95 82
Ռումէլիի երկաթուղի	146 40
Անատոլ. Երկ. Բաժնեթ.	50 % —

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Փետրվար 1908

Ռումէլիի երկաթուղի մարք	—.—
Վիէննայի Պանք Ֆէրայն »	519.—
Ռուսական 5% 1906 քուրօն	91.80
Օսմ. Ռէնթ »	412.—

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Փետրվար 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%	97.30
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.	95.97
» » » գոց.	95.07
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	180.75
Ռէժիի պարտաթուղթ »	437.—
Օսմանկան մաքա »	—.—
Օսմանեան Պանքա »	711.—
Քրէտի Լիոնէ »	1196.—
Բարիզի Պանքա »	1472.—
Իտալական Ռանթ 4% »	—.—
Ռուսական » 5% 1906	96.82
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%	94.25
Պալիա Գարա Այտըն ֆր.	444.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Փետրվար 1908

Անգլիական Ռանթ	86.93
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց Գ.Կ.	95.75
» » » գոց. »	95.25
Օսմ. Պանքա	18.25

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Փետրվար 1908

Օսմ. Միաց Գոնս.	95 82
Ռումէլիի երկաթուղի	146 40
Անատոլ. Երկ. Բաժնեթ.	50 % —

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Փետրվար 1908

Ռումէլիի երկաթուղի մարք	—.—
Վիէննայի Պանք Ֆէրայն »	519.—
Ռուսական 5% 1906 քուրօն	91.80
Օսմ. Ռէժի »	412.—

մրնը կը տարուի մինչև գերեզման, բայց հոն քանի մը մրջիւններ կը մերժեն օգնել փոսը փորուելու մէջոցին, ուստի անմիջապէս բռնուելով կը սպանուին։ Դիտուած է թէ մրջիւնները իրենց ծառաները չեն թաղեր ա՛յն գերեզմանին մէջ ուր իրենք կը թաղուին։

Շատ դժուար խնդիր է այս տեսակ գործողութիւնները բացատրելը, քանզի զուգորդութենէ աւելի բան մը կայ անոնց մէջ. միայն թէ կրնանք ըսել որ մրջիւններու այդ զարմանալի երեւոյթները արդիւնքն են իրենց բնազդին՝ որ իր կարգին չինուած է դարերու մէջոցին անծանօթ պատճառներու ազդեցութեանը տակ։ Այսպէս երբ կը տեսնենք կարգ մը կենդանիներու հիասթափող երեւոյթները, կրնանք ընդհանուր առմամբ ըսել թէ ատոնք արդիւնքն են գաղափարներու չարունակական զուգորդութեան և թերեւս մասամբ ալ պատճառաբանութեան։

Այլ մեծագոյն տարբերութիւնը զոր կը նշմարենք մարդուն և անասունին իմացականութեան մէջ, այս վերջինին կայուն հանգամանք մը ստանալն է։ Զուգորդութեան կարողութիւնը պէտք է չարունակաբար յառաջդիմէ. ահա այս է որ կը պակսի կենդանիներուն մէջ։ Ո՞ր չունը, ո՞ր կատուն, ո՞ր էշը կամ ձին կրցեր են զարգացման նշան մը ցուցընել մինչ իրենց կեանքի օրերը կը բաղդուին իրարու վրայ։ Կենդանին ինչ որ էր ծնած օրը նոյնն է նաև մեռած օրը. մինչդեռ մարդը, անոր զարգացումը սահման չունի. ինչ մեծ տարբերութիւն կայ միեւնոյն անհատին մանկութեանն ու չափահասութեանը միջև. —անդունդ մը կարծես։

Եւ յետոյ ուրիշ գլխաւոր տարբերութիւն մը. մարդ կրնայ նմանութիւն մը գտնել բոլորովին իրարու հակասական թուող երկու եզերքու միջև, մինչդեռ անասունը երբե՛ք այդ կարողութիւնը չունի։ Ո՞ր կենդանին պիտի կրնար ո՛և է կապակցութիւն նշմարել չոգիին ու ձիուն ուժին միջև և այս վերջինին ուժին տեղ առաջինին ուժը դնելով հակայ գործեր կատարել։ Ո՞ր փիղը, ո՞ր ուիծը պիտի կարենար հանքածուխի՝ այդ կոյտ քարի կտորին մէջէն օդային կազը ստեղծել և անով ամբողջ աշխարհներ լուսաւորել ու չքեղազարդել։ Եւ վերջապէս ո՞ր թռչունը, ո՞ր ձուկը, ո՛ր չղջիկը, ո՛ր մեղուն կամ մրջիւնը պիտի խորհէր խնձորի մը ծառէն վար իյնալուն ու լուսինին չընջմանին միջև կապակցութիւն մը նշմարել և ատով ձգողական օրէնքը գտնել՝ որ գիտական խնդիրներու մէջ անհո՛ւն օգուտներ կը մատուցանէ մարդուս։ Նիւթէն մը միայն կարող էր այդ հրաշալի գիւտը ընել, և ո՛չ թէ անբան ու տկար անասուն մը։

Ուրեմն այս պարագան աչքերնուս առջև ունենանք՝ երբ կը հիանանք կարգ մը անասուններու շլացուցիչ գործերուն վրայ։

Պարսիզակ ԱՐԱՑ

ԹՈՔԱՏԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Կանխաւ Հիւանդանոցիս Հոգաբարձութեան նպատակն էր այցելել այն վայրերը ուր կրնային գտնուիլ ընկեր արարածներ, —առանց կրօնի խորութեան— բարոյական և նիւթական օգնութեան կարօտ։ Մեր պարտականութեանց կատարումին մէջ սրտի մղումովով կը տեսնենք մերթ սրճարանի մը մէջ, մերթ պանդոկներու, ախոռներու անկիւնները և նոյն իսկ բաղնիքներու հնոցին քովիկը հիւանդներ զուրկ բժշկական դարմաններէ, զուրկ մաքուր օդէ և օրինաւոր մնումդէ։ Դողդոջուն և ալեհեր ծերունիներ, ծաղկահասակ երիտասարդներ տարբեր կրօնքներէ և այլ և այլ գաւանութիւններէ զանազան կողմերէ, կը տուայտէին պատներէսին այնպիսի արգահատելի և սրտաճմլիկ վիճակի մը մէջ, ուր յաճախ անկարելի կ'ըլլար առանց խորունկ արգահատանքի, հառաչանքի և արցունքի բաժնուիլ անոնցմէ։ Եւ այն դոյզն նպատակներն իսկ որ կը տրուէր մեր ընկերակցութեան նիւթական համեստ կարողութեան ընձեռած միջոցներով, գոհունակութիւն և խղճի հանգիստ չէին կրնար ազդել մեզի։ Միշտ մեր սիրտը ճնշող և խիղճը խայթող բան մը կար մեր առջև։ ո՛վ կրնար խեղդել գիտակցութեան ձայնը որ կը փոթորկեր մեր ներաշխարհը, եւ անտարբեր հանդիսատես մնալ կարգ մը դժբաղդ արարածներու լկանքին եւ արցունքին որոնք մեծաւ մասամբ պանդուխտներ. հեռու հայրենի, զուրկ ընտանեկան յարկի մը գգուանքներէն իրենց օրհասական մահհիին մէջ կը կը գալարուէին դժդակ ու տաժանելի հիւանդութեանց պրկումներուն, որքան վիրենք չրջապատող աննպաստ պայմաններու ազդած սրտակեղէք զգացումներուն մէջ։

Մ'ն քանիներ, որոնք քիչ մը զոհողութեամբ և հոգատարութեամբ պիտի ազատին մահուան ճիրաններէն որ անշուշտ... ահաւոր ուրուականը կը կանգնէր այդ դժբախտներու մնարին վերեւ։ Մեր անտարբերութիւնը ինչ տուներ քանդած էր, մեր սառ սրտերը ինչ արցունքներ հոսեցուցած էին, մեր անձնասիրական այլատերժ կեանքը օրքան զուարթ էակներու մատուցուկած էր որբութեան դառն գաւաթը։

Պէտք էր անշուշտ բան մը ընել, պէտք էր ալ վճռական քայլ մը առնել հիւանդանոցի գաղափարը կրօնական վեհ պարտականութիւն մըն էր ստիպողական և անխուսափելի, բայց նը-պատակի մեծութիւնը ու մեր միջոցներու անբաւականութիւնը մեծագոյն արգելքն էր այսպիսի բարենպատակ ձեռնարկի մը անմիջական ձեռնարկութիւն մը պարզապէս յանդգնութիւն մը կը թուէր, իսկ յապաղելը վատութիւն։ Այս պարագային սակայն մինչ մենք վարանում մէջ կը տատամսէինք Սեբաստիոյ Ազգ. Հիւանդանոցի օրինակը, որ կանխաւ շաբաթական 3—4 դահեկանի ջնջին գումարով մը սկզբնաւորած էր. մեզի մեծ քաջալերութիւն և խթան եղաւ. արդ՝ այս մտադրութիւնը յայտնեցինք Տօքթ. Ռուբէն էֆ. Հէքիմեանի. սա սիրայօժար խոստացաւ 4 ամիսի չափ ձրիաբար այցելել հիւանդանոց, խոստում մը որ իրաւամբ մեծ խթանոյս եղաւ մեզի։

Զուրիցերիացի մարդասէրը Մր. Ֆաւվրը որ Սեբաստիոյ զուրիցերական Որբանոցի մեծագոյն բարերարն է, մեր դիմումին վրայ անմիջապէս 5 ոսկի յանձնած էր Հիւանդանոցիս բացումին մեզի վճարելի. այս անակնկալները շատ յոյս և կորով ներշնչեցին մեզի, և մենք վերջապէս որոշեցինք բանալ Հիւանդանոցը որ տեղի ունեցաւ 1906 Նոյ. 21ին։ Հոս անկարելի է չյայտնել մեր եռանդագին բարեմաղթութիւններն ու սրտաբուխ աղօթքներն ուղղելով առ բարձրեալն Աստուած վասն արեւշատութեան թանկագին կենաց Ն. Կ. Վեհափառութեան Օգոստափառ Ղազի Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Խան Բ.ի որուն հայրական խնամքներուն և հովանւոյն տակ արտօնութիւնը ունինք վայելելու այս կարգի առանձնաշնորհումներ. և երկրորդ մեր անկեղծ շնորհակալութիւնը տեղւոյս կառավարիչ Վեսմ. Ճէլալ պէյի, որ տեսնելով գործին կարեւորութիւնը ու օգտակարութիւնը բարեհաճած է թոյլատրել մեզի շարունակել մեր սկսած գործը։

Սկզբան մեր ծրագիրը շատ աւելի չափաւոր էր խնդճ ընտրելու ատիճան, երկու մահճակալ և մէկ հիւանդապահ բաւական սեպեցինք առաջին տարիին համար, որ սակայն շուտով վեց մահճակալի և երկու հիւանդապահի բարձրացաւ, Եւդոկիոյ Հայ ազգաբնակութեան փառքին համար պատիւ ունինք յայտարարել թէ ամէն կողմերէն ցոյց տրուած բարոյական և նիւթական նպաստներն ու օժանդակութիւններն մեր բոլոր անկարողութիւնները գլեց անցաւ։

Երկա՛ր խիստ երկա՛ր է ցանկը հիւանդանոցիս բարերարներուն, սակայն ներելի պիտի ըլլայ անշուշտ մեզի գոնէ անոր գլխաւոր մէկ մասը հոս հրապարակելու։

Արդէն յիշատակած էինք Տօքթ. Ռ. էֆ. Հէքիմեանի պատրաստակամութիւնը որով արդարև չորս ամիս ձրիաբար այցելեց հիւանդանոցս. յետոյ Տօքթ. Տիմիթրաքի էֆ. Անասասիատիս երկու ամիս հիւանդները դարմանեց ձրիաբար, հուսկ ուրեմն հիւանդանոցի բեռը սիրայօժար ստանձնեց Տօքթ. Մինաս էֆ. Եարմայեան որ 8 ամիսներէ ի վեր անձնուիրաբար կը շարունակէ այցելել հիւանդանոց։ Գալով դեղագործներէն Ցովհաննէս էֆ. Սարը Պոլսեանի որուն դիմած էինք նախապէս հիւանդանոցի դեղերը ձրիապէս չնորհեց երկու ամիսի չափ։ Մենք սակայն յիշեալ էֆ.ի բարեացակամութեան չնորհակալ ըլլալով հանդերձ որոշեցինք անոր ուսին միայն չի ծանրաբեռնել ամբողջ բեռը, ու դիմեցինք Դաւիթ էֆ. Շերինեանի որ մարդասիրաբար և ինքնաբերաբար յօժարափոյթ պատրաստակամութիւն ցուցուց հիւանդանոցի դեղերը ձրիապէս չնորհել, և ահաւասիկ 12 ամիսներէ ի վեր Շերինեան Դաւիթ էֆ. կը շարունակէ չինել մեր բոլոր դեղագիրները առանց որ և է փոխարինութեան։ Այս նպաստները անշուշտ առաջին տեղը կը բռնէին նիւթականապէս եղած օժանդակութեանց մէջ, մասնաւորաբար Տօքթ. Մինաս էֆ. Եարմայեանի և Դաւիթ էֆ. Շերինեանի մեծագործ զոհողութիւնները. առանց անոնց մենք երբեք պիտի չկարողանայինք չարունակել մեր սա բազմահոգ և բազմակրաց հաստատութիւնը։

Հիւանդանոցիս Հոգաբարձութիւնը որ չարունակ նորանոր հասոյթներ կ'որոնէր, օգտակար գրքի մը միջոցաւ ուզեց նիւթական չահին հետ կցել նաև Հայ ժողովրդեան բարոյական զարգացումը. ահա այս նպատակին համար որոշեց 30 ոսկիի փոխառութիւն մը ընելով յոյժ չահեկան և պիտանի գիրք մը —Ընտանիքի Վերլուծումներ—տպագրել տալ 2000 օրինակ, որմէ ցարդ 3-400 օրինակի չափ սպառեցինք քաղաքիս մէջ, իսկ մնացեալ 1500 օրինակները 15-17 տարբեր քաղաքներու մէջ ցրուած ենք սպառելու համար(*)։

Վերոյիշեալ գիրքին համար եղած 30 օսմ. ոսկի փոխառութեան 15 ոսկին վճարած ենք արդէն. իսկ մնացեալ կէսը հիւանդանոցիս տօմարին պարտքի կողմը կը մնայ տակաւին։ Դարձեալ սրբազան պարտականութիւն մըն է մեզի յիշել երախտագիտութեամբ մեր անկեղծ չնորհակալութիւնները բոլոր Հայ և օտար բարերարներուն որոնք յօժարակամ և առատաձեռն նուիրատուութեամբ օժանդակեցին մեզ, քան զի ուր որ յիշեալ գիրքէն օրինակ մը ղրկուեցաւ շատ անգամ որոշեալ գինէն — 7½ դահ. — քառապատիկ նոյն իսկ տասնապատիկ գումարով մը փոխարինուեցաւ։ Զենք կրնար լռել նաև այն նպաստներուն վրայ որոնք ղրկուեցան մեզ յիշեալ գրական նուէրին ի փոխան Եգիպտոսէն, Եւրոպայէն և ուրիշ զանազան կողմերէ։

Ուրախ ենք յայտարարելու թէ ցարդ (14 ամսուան մէջ) 55 հիւանդներ ընդունած ենք, որոնց 48ը ապաքինելով մեկնած են Հաստատութենէս, իսկ մնացեալ 7ը հակառակ թափուած խնամքներուն անկարելի եղաւ խլել մահուան ճիրաններէն, քանզի անոնց 3ը արդէն իսկ կիսամեռ վիճակի մէջ փոխադրուելով մի քանի օրուան անօգուտ դարմանումէ մը վերջ մեռան, իսկ մնացեալ 4ը պարզապէս ալքօլին զոհեր էին։

Յիշեալ 55 հիւանդները երկու ազգութեանց կը պատկանին, 52ը հայ իսկ 3ը իսլամ, որոնց հիւանդութեանց միջին տեւողութիւնը 15 օր եղած էր. յիշեալ հիւանդներէն հաւիւ 10 հատը նիւթական դոյզն փոխարինութեամբ ընդունուած են իսկ մնացեալ 45ը բոլորովին ձրի դարմանուեցան։ Վերոյիշեալ 55 հիւանդները 14 տարբեր քաղաքներէ եկած են։ 30 Թօքատցի, 10 Սեբաստիացի, 2 Աչօտցի, 2 Էնտերէսցի, 2 Զառացի, 1 Պօլսեցի, 1 Կեսարացի, 1 Ակնցի, 1 Արմրտանցի, 1 Հերէկցի, 1 Հապէշցի, 1 Շապին Գարահիսարցի, 1 Բէմախցի և 1 Զնքուշցի։ Հոս ցաւ ի սիրտ կը յիշենք թէ մէկ տարուան միջոցին մէջ թէ և տասնակով լքուած կին հիւանդներու կողմանէ դիմումներ ալ եղաւ, սակայն կանանց յատուկ բաժին մը չունենալու դժբաղդութիւնը ակամայ ստիպեց մեզ մերժել անոնց այնքան ցնցող թախանձանքները։

Հիւանդանոցիս 14 ամսուան հաշուեկշիռին տեսնուեցաւ որ Հաստատութիւնս ցարդ մոտաւորապէս 100 օսմ. ոսկիի ծախք մը ունեցած է։ Մինչ ատոր դէմ հաւիւ 80-85 ոսկիի հասոյթ մը ապահոված էր (գիտնալ պէտք է որ Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութիւնը որ և է հասութաբեր կալուած կամ ալն. չունի, այլ լոկ շաբաթական 5 կամ 10 փարայի բաժանորդագրութեամբ է որ հաւաքած է յիշեալ գումարին մեծագոյն մասը)։

(*) Կարծեմ պարագան է խնդրել բոլոր անոնցմէ (քահանաներէ, քարոզիչներէ և դասատուներէ) որոնց յիշեալ գրական նուէրէն ղրկած ենք իրենց քաղաքները սպառելու համար ի նպաստ հիւանդանոցին, որ բարեհաճին պէտք եղած ջանքը չխնայել գիրքերը սպառելու համար, որով հիւանդանոցին հոգը մասամբ մեղմացուցած պիտի ըլլան։

SIEBERT AND CO'S ORIENT LINE

Գաբ Թարիֆա շոգենաւը բեռցուելու վրայ է և կը մեկնի ընդհանուր վաճառքով Անվերսէ կ. Պոլսոյ համար Փետրուարի 25ին։

Գաբ Նեկro շոգենաւը Մարտի 10ին պիտի սկսի բեռ առնել Անվերսէ կ. Պոլսոյ համար։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալին

ՅԱԿՈԲ Գ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԻ

Թիւ 43, Քէօփրիւլիւ Խան

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՄԱՅՈՒՆ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Էվգաֆը Հիմայուն խաղնէսինճէ պիրէր սէնէլիք օլմագ իւզրէ միւպասասլնա լիւզիւ կէօրիւնէնմ եիւզ գէրգ քիլօ խալիս Անատօլու զաֆրանընը պէտէր քիլօսը իբի եիւզ եէթմիշպէշ վէ սէքիզ պին քիլօտան՝ սէքիզ պին պէշ եիւզ քիլօնա գատար լիւզումի օլան խալիս ֆուրնիէ ըսբարմաչէթինին, քէղալիք պէտէր քիլօսը եէտի զուրուշ օն բարատա թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլսընընտան վէ Շուպաթըն տէօրտիւնճի բազար էրթէսի կիւնինէ գատար հէր գաչ բարա թէնզիլ խրիլիրսէ գապալ օլունըպ հատը լաբդարընը պուլտուղը թագտիրտէ իհալէի էվէլիէլէրի իհրա գրըլնաճաղընտան նօքսանը իլէ իթա իթմէք իսթէյլէնէլէրին եիւզաէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ եախատ միւթէպէր վէ մուստատագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թաթիլիյէտէն մատատ հէր կիւն սաաթ օնա գատար մէճլիսը իտարէի Էվգաֆա միւբահաաթ էյլէմէլէրի։

380,000 քիլօ ինկիլիզ բիրինճի, 68,000 քիլօ շէքէր, 15,000 քիլօ նոհատ, 15,000 քիլօ լէմոնը զանէմ, 1,000 քիլօ հալէպ եաղը, 4,000-5,000 քիլօ մըսրը բիրինճի, 6,000 քիլօ նիշասթա։

Էվգաֆը Հիմայուն խաղնէսինճէ պիրէր սէնէլիք օլմագ իւզրէ միւպասասլնա լիւզիւմ կէօրիւնէն պալէատէ մուրագամ իւլ մեգտար 7 գալմ էրզագ միւնագասայա վաղ իտիլմիշ օլաբընընտան թալիպ օլանլարընն թէէմին ագչէլէրինի վէ եախատ միւթէպէր վէ մուստատագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թաթիլիյէտէն մատատ հէր կիւն սաաթ օնա գատար մէճլիսի իտարէի Էվգաֆա միւբահաաթ էյլէմէլէրի։

29 Բեան. Սանի 323

ՄԱԼԻԼ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Սէլանիկ վիլայէթի միւհագամթընտան Լանդզա գազասընճա միւթէղիմին վէ քէֆիլլէրինէն աէօվլէթ նամընա պիթթէքէվիւզ շէրայիթը մալիւմ իլէ ֆիրուխթի մուգարրէր օլան էմվալը կայրը մանգուլէքէն միւզատէյէ չէգարբլան մա տիւքնան ֆիրուն վէ եէկարկէրինէ միւթասբլ ալօրթ պագ օտա իլէ ալօրթ եիւզ զրբա հավլը վէ մա միւշթէմիւլաթ պիր պագ խանէներն սէնէի հալիէ շուպաթընընն տէօրտիւնտէ գարարատաէսինին քէշիտէ գրըլնընը զվէ պիր հաֆթա սոնրա իհալէի գաթիէսինին իհրա գրըլնաճաղը մահալիսէնէ պիլտիրիմիշ օլմաղլա միւլայէթը մէգքիւրէ մալ սահարընընտան մաթլուպը օլուպտա պուճարա թալիպ օլանլարընն միւտտէթի մուհարրիրէ զարֆընտա մսխանլիէ վէ եախատ իսթինսաբը մալիւմաթ զըմընընտա Մալիլ Խազինի ճէլիլէսինտէ Աչար վէ Բուսումաթ իտարէի ումումիէսինէ միւբահաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

29 Բեան. Սանի 323

ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՎԷ ԲՕՈԹԱ ՆԷԶԱՐԷԹԻ ՊԻՆԱՒ ՃԷՏԻՏ ԻՆՃԻԱԹ ԳՕՄԻՍԻՕՆԸՆՏԱՆ

6 վէ 7 Բեանունը Սանի 323 թարիխի էվրագը հավատիսէ եէնիտէն մէվգբի միւնագասաեա վաղ իտիլմիկի վէ 20 Բեանունը Սանի թարիխի էվրագը հավատիսէ չէհրը հալ Բուսմինին տէօրտիւնճի բազար էրթէսի կիւնիւ իհալէի էվէլիէսինին վէ ալթընճը չարշէնպիհ կիւնի իհալէի գաթիէսինին իհրա գրըլնաճաղը իլան օլան պինանընն օրթասընտաքի մէյտանընն իւզէրինէ վաղ օլունաճագ տէմիր չարը միւնագասասընա կէօրիւլէն լիւզում իւզէրինէ չէհրը ճարիի Բուսմինին ծնսէքիզինճի կիւնինէ գատար տէվամ օլընարագ եէվմը մէգքիւրտէ իհալէի էվէլիէսինին վէ երկիրմինճի չարշէնպիհ կիւնիւ իհալէի գաթիէսինին իհրաը գարարլաշարրրլմրը օլարընընտան վէ էվէլճէ իլան իտիլմիշ օլան խուրտավաթ թագրմը միւնագասասընա տախի չէհրը ճարիի Բուսմինին ալթընճը չարշէնպիհ կիւնիւ իհալէի էվէլիկ վէ տօքուզընճը ճումա էրթէսի կիւնիւ իհալէի գաթիէսի իհրա իսթիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարընն պիրան էվէլ գօմիսիոնը մախսուսընա միւբահաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

5 Շուպաթ 323

ԱՄԷՆ ԱՆՕՆՔ

որոնք կ'ուզեն աղքատիկ վարժարան մը օժտել, կամ ո՛և է առիւծ օգտակար նուէր մը տալ իրենց զաւակին և կամ իրենց ընտանեկան սալոնն ու գրասենեակը զարդարել, թող փութան գնել՝

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՐԿՐԱԳՈՒՆՏԸ

պատրաստուած կարող աշխարհագէտներու կողմէ և վաւերացուած Հանր. Կրթութեան նախարարութենէն։ Տպագրութիւնը մաքուր, չինուածքը հաստատուն և բովանդակութիւնը նոր է։ Նմանը ցարդ չկար Պոլսոյ և գաւառներու մէջ. դուրէն բերուածներն ալ չափազանց սուղ էին։ Այս Հայերէն Երկրագունտին (globe) գինն է չրջանակով 85, առանց չրջանակի 65 ղրշ. Գաւառները կը ղրկուին —անառկով— 15 ղրշ. ծախքով։

Դիմել, միակ կեդրոնատեղին՝ Պաղը Ալի ճատէսի, թիւ 56, Ցովհ. էֆ. Աղնաւորի «Օսմանլը» Գրատունը։

ԳՈՔԱԽՏԻ ՎՐԱՑ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ԵԱՆՕԹԻՒԹԻՆՆԵՐ

Ժամանակիս ամէնէն ահաւոր հիւանդութեան վրայ լիակատար ծանօթութիւն տուող այս գրքոյկը պատրաստած է Տօքթ. Ցովհ. Տ. Սատիփանեան, մեր ժողովուրդին բոլոր դասակարգերուն համար հասկնալի լեզուով և գործադրելի հրահանգներով։ Բոլոր քաղաքներու և գիւղերու մէջ ցրուելու է դայն, պատուար մը կանգնելու համար թոքախտի տարածումին դէմ։ Գեր. Առաջնորդներն Արժ. քահանաներն, Պատ. Աղքատախնամներն և վերջապէս ժողովուրդին բարիքը խորհողներն մեծագոյն ծառայութիւնը մատուցած կ'ըլլան իրենց միլավայրին՝ աշխատելով ամէն տուն մտցնել այս խիստ կարեւոր հատորը, որուն գինը միայն 60 փարա նշանակուած է, ժողովրդային չրջաբերութիւնը դիւրացընելու համար։

Դիմել՝ Պալենց Գրատուն, Կ. Պոլիս, կամ, Տօքթ. Ստեփանեանի Պարտիզակ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Հայուհեաց վարժարանի խնամակալութիւնը հարկ կը տեսնէ այժմէն ծանուցանել թէ վարժարանին ծախքերը մեծապէս աւելցած ըլլալով՝ որոշուած է գիշերօթիկ աշակերտուհիներուն տարեթոյակը 12 օսմ, ոսկիէն բարձրացընել 14 օսմ. ոսկիի յառաջիկայ դպրոցական տարեշրջանէն սկսեալ, (1908)։ Դաշնակի և երգեհոնի դասերուն համար որոշուած գումարը անփոփոխ կը կը մնայ, այսինքն 5 օսմ. ոսկի շաբաթը երկու անդամ դաշնակի դաս առնելու համար, և 3 օսմ. ոսկի՝ շաբաթը մէկ դասի համար, և 2½ օսմ. ոսկի երգեհոնի դասի համար։

Այս առիթով կը խնդրուի նաև նոր աշակերտներ տալ փափաքող ծնողքներէն որ վարժարանին բացուելէն գէթ քանի մը շաբաթ առաջ հաճին իրենց որոշումը հաղորդել հնմանակալութեան, և առանց նախապէս իմաց տալու աշակերտ չղրկեն, որպէս զի տեղի անբաւականութեան պատճառով հնամակալութիւնը չստիպուի աշակերտ ետ ղրկել։ 4—4

«ՄԱՆԶՈՒՄԱՏԻ» ԹՈՒՐԹՕՆԸ
ԳՐԵՑ
ՌՈՒԷՐ ՅԸՐՈՒՐՍԷԼ

— 30 —
ՅԱՐԱՏՍՆԵՑ
Դ. ՂԱՌԹ.

ԱՐՑՈՒՆՔ ԽՍՈՂ ԿԻՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Թ.

ՄԻՕՐ ՄԸ ԱՆՁԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դիտէր թէ իր աղջիկը կը բնակէր Բարիզի այն փողոցներէն մէկուն մէջ որուն անունը այբուբէնի վերջին վեց գիրերէն մէկով կը սկսէր։ Վատահ էր թէ իր խուզարկութիւնները արդիւնաւոր պիտի ըլլայն։ Մեկնելէ առաջ, ծնրադրեց ծերունին անշնչացած մարմնին առջև և սրտաբուխ աղօթք մը ուղղեց դէպի Ամենակարողը։

—Ցուսացէք, տիկին, ըսաւ գիւղապետը զայն յուզարկելով, նախկին զինուորականը որ կը խնամէ ձեր աղջիկը քարի և վեհանձն մէկն է անշուշտ Մերթ ընդ մերթ հոս պիտի գայ տեղեկութիւն ստանալու համար, ձեր անունը եթէ չմերժէք, հարկ եղածը անմիջապէս չպիտի ուշացնէք ձեզի հաղորդելու։

— Դժբախտաբար չեմ կրնար անունս ձեզի տալ, սակայն միշտ ձեզի պիտի գամ տեղեկութիւն ուզելու համար, ի յիշատակ իմ այցելութեանս, հաճեցէք այս դոյզն գումարը ընդունիլ ձեր աղքատներուն համար։

Գիւղապետին հազար ֆրանքի դրամատոմս մը երկնցուց։

— Բոլոր դժբաղդներուն կողմէ շնորհակալութիւն կը յայտնեմ տիկին, Աստուած վարձահատոյց ըլլայ ձեզի։

Երբ դքսուհին Պէլլաս փողոցի ապարանքը հասաւ, Դուքսը Վէրսայլէն չէր վերադարձած դեռ։ Երեկոյեան ճաշին համար հագուեցաւ։

Դուքսը ճաշէն մէկ քանի վայրկեան առաջ մ'այն հասաւ և հագիւ ժամանակ ունեցաւ հագուստը փոխելու։

Շատ մտածկոտ կերեւար և ճաշի ատեն իր ցաւորութեան հակառակ բնաւ չյիսուեցաւ։

Էլիան գակայն ճաշին ամբողջ տեւողութեան միջոցին կը զգար թէ իր ամուսնին ակնարկները իր վրայ յառած էին։ Խանուէն խմելու ատեն Դուքսը իրեն ժստեցաւ և,

— Այսօր դուրս ելա՞ք Էլիան, ըսաւ։

— Այո։

— Սակայն դուք փափաք յայտնեցիք տունը մնալ մէկ քանի նամակներ գրելու համար։

— Արդարև, նախ բնաւ դուրս կելլելու միտք չունէի, սակայն օդին գեղեցկութենէն քաջալերուելով մէկ քանի բարեգործա՛յան այցելութիւններ տուի Սէնթ-Անթուանի արուարձանին մէջ։

Սիրտը ուժգնապէս կը բաբախէր, կը զգար թէ Դուքսը որուն նախանձը իր անհուն պաշտամունքն ապացոյցն էր կը տանջուէր այդ հարցումը ըրած մը-ջոցին։

Կանուխէն սենեակը քաշուեցաւ աչխատելու պատրուակով, Էլիան իր սենեակին մէջէն լսեց որ ջղաձգօրէն կը քալէր։ Սենեակին նիգը դրած էր Էլիան երբ յիշեց թէ առուն սենեկապանուհին իր ծախքի տետրակը ձգած էր ներքնասենեակը։ Այդ տետրակին վերջին էջերուն մէջ Բարիզի բոլոր փողոցներուն մէկ կատարեալ ցանկը կար։ Տետրակը առաւ և արտօրնօք սկսաւ Էէն մինչև Զ գիրով սկսող փողոցները աչքէ անցընել։ 312 հատ էին, որուն մեծամասնութիւնը անդնա և շատ կարճ, ինչպէս կաւելցնէր ծանօթութիւնը։

Անսպառ յոյս մը բաբախել տուաւ Էլիանի սիրտը... Դժուար չէր գտնալ այն փողոցը ուր կը բնակէր իր սիրելի աղջիկը։ Մարդ մը պիտի վարձէր որ փողոցէ փողոց տուներ տուն պիտի երթար հարցնէր թէ արդեօք Միլլին անուն պզտիկ աղջիկ մը չէ՞ր բնակէր հոն։ Երեք ամսուան մէջ կարելի պիտի ըլլար ի գլուխ հանել այս գործը, շատ շատ տարիէ մը։

Գալով այս թանկագին օժանդակին, դժուար չպիտի ըլար զայն գտնելը։ Գործի մարդու մը պիտի դիմէր, այնքան գրասենեակներ կան Բարիզի մէջ որոնք այսպիսի տեղեկատուութիւններով կը զբաղին։ Անգամ մը իր աղջկան ուր ըլալը գիտնալէ վերջ պիտի երթար գտնել զայն խնամողը։ Սրտի տէր մարդ մը անշուշտ, որ պիտի հանկնար մոր մը տառապանքը... ամէն բան պիտի ըսէր անոր... Միլլին անոր քով պիտի մնար և մինչ ժամանակ ժամանակ պիտի երթար համբուրել իր հոգեհատորը։ Դուքսը դեռ երկար ժամանակ մը Բարիզ վրան մնար։ Այսպէս գաղտագողի պիտի վայելէր մայրական ուրախութիւնները։

Դիտերուան լռութեան մէջ դուքսին ոտնաձայնը որոշապէս կը լսուէր։ Սարսափի զգացում մը պատճառեց Էլիանի, դուքսին այս ոտքի վրայ մնալը։ յիշեց այն հարցաքննութեան նման խօսակցութիւնը որ ճաշէն վերջ ունեցած էր դուքսին հետ... ինչ կար արդեօք։

Յաջորդ օրը չկրցաւ այդ գործի մարդը գտնել, տարուած էր իր ժորը և քրոջը հետեւելու, որոնք քիչ առեղէն Ռիշմոր պիտի հատատուէին։ Զհամարձակեցաւ մերժել, դուքսը այնքան պնդեց որ։ Երեկոյին վերադարձած ատենները երբ սանդուխէն վեր կ'ելլէր սենեակը երթալու համար, Լիտիային հանդիպեցաւ որ ցած ձայնով ըսաւ.

—Ինծի նայէ քուրիկ, քեզի լուր մը ունիմ...

— Իրա՞ւ, ինչ կայ որ...

—Զգուշացիր ամուսինէդ։

—Ամուսինէ՞ս։

—Այո, երբ քիչ մը առաջ քու արդուզարդի սենեակդ կ'երթայի, Լոնտոնէն եկած անուշահոտութիւնը առնելու համար, տեսայ որ գզրոցդ կը խառնէր ..

Իր կրտսեր քրոջը այս խօսքերը ինչ ստորնացում էին իրեն համար։ Վախէն սիրտը ուժգնօրէն կը բաբախէր։ Ուրեմն դուքսը կը կասկածէր իր վրայ։ Հպարտութիւնը յաղթեց իր վախին և անյողդողդ պատասխանեց Լիտիայի.

—Լաւ, շատ բնական բան մը է սա, Հիւկ անշուշտ հասցէի մը պէտք ունէր։ հոս գալերնէս առաջ ինծի տուաւ մէկ քանի թուղթեր պահելու համար, անտարակոյս ատոնք փնտռելու եկեր է։

—Ա... պատաւ խանեց Լիտիա հեգնաբար։

—Ինչ կը կարծէիր որ։

(Շարունակելի)